

EuregioNetwerk Industriecultuur

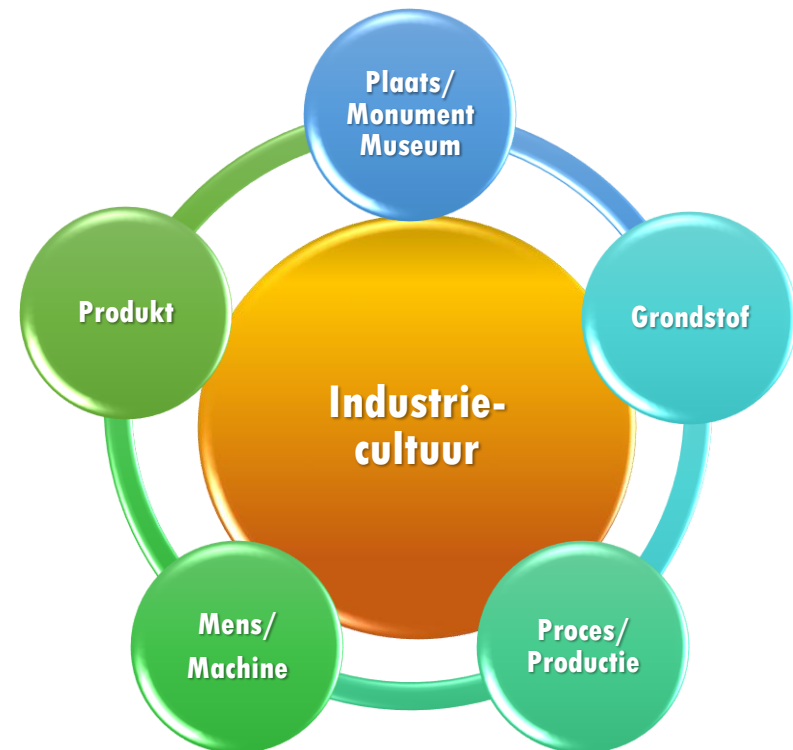
Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Onderwijsprogramma EuregioNetwerk Industriecultuur

Door Meinrad Maria Grewenig

(uit het duits vertaald)

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Start

Hoe?

- De matrix van het EuregioNetwerk Industriecultuur –

Leven en Technologie

- Visie - Missie - Werking

- De vijf fasen van het onderwijsprogramma

- De thema's van het Euregio Industriecultuurlandschap

- Wat is industriecultuur?

- Wat heeft de industriecultuur bereikt?

- De dimensies van de industriecultuur in de Euregio

Leven en industriecultuur - van supervoeding tot schoonheid.

Technologie en industriecultuur - energie, beweging, licht en communicatie.

Doel

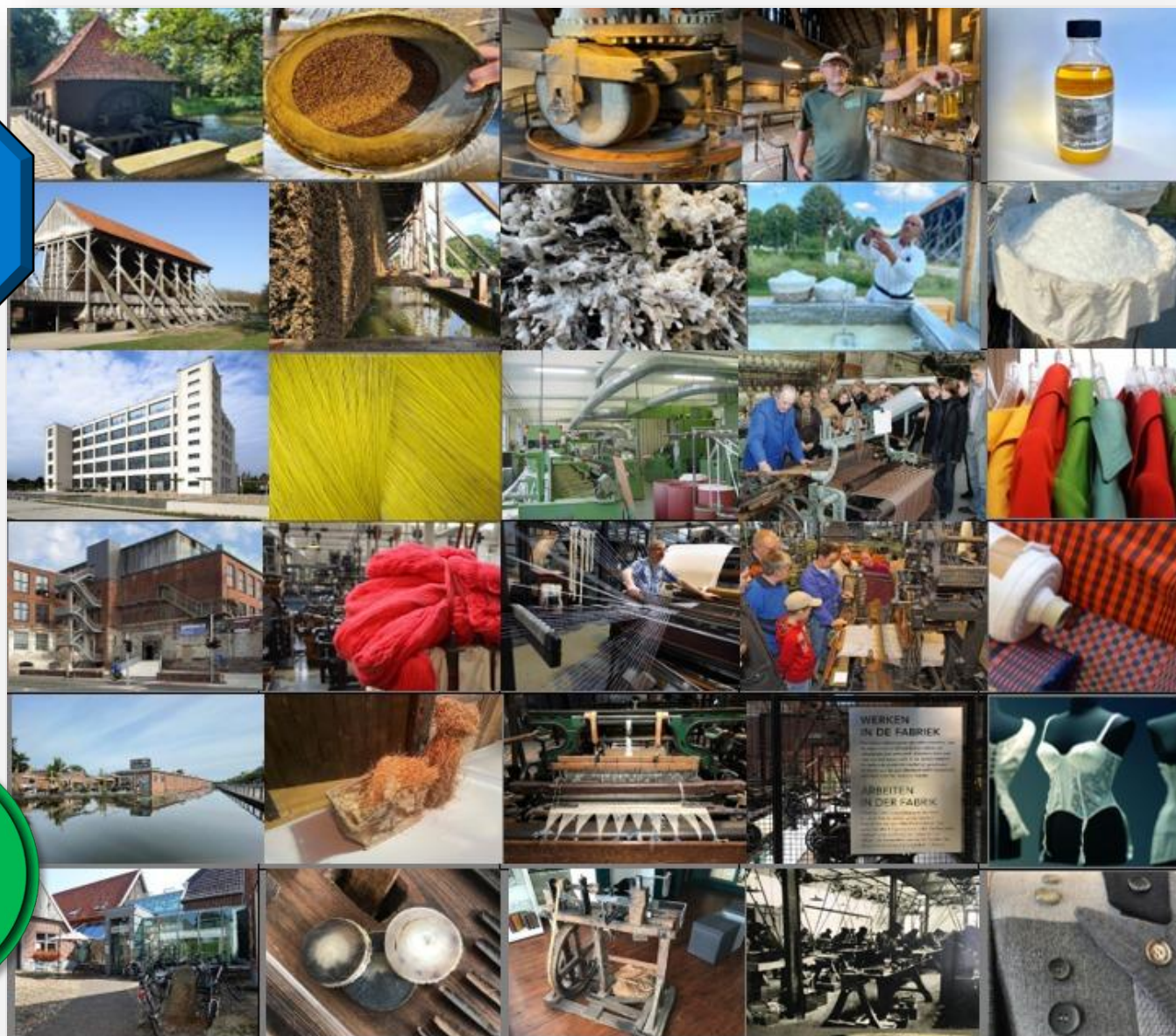
➔ Wat?

Imagination

De matrix van de
industriecultuur
van het
EuregioNetwerk

Leven

Industrie-
cultuur
ruimte

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

De Visie

Onderwijsvraag:
Wat is onze visie?

De industriecultuur en haar verworvenheden zouden een natuurlijk en bewust deel van ons leven en denken moeten zijn.

De Missie

Onderwijsvraag:
Wat is onze missie?

Maak de context van de industriecultuur toegankelijk voor alle mensen om onze wereld en toekomst te begrijpen.

De Operatie

Onderwijsvraag:
Wat willen we doen?

De industriecultuur van het EuregioNetwerk toegankelijk, begrijpelijk en beleefbaar maken als de basis van ons leven in Europa.

De verschillende thema's van de industriecultuur van het EuregioNetwerk toegankelijk maken via de gemarkeerde kernlocaties.

Via de kernlocaties de Europese dimensie van de industriecultuur in het EuregioNetwerk te begrijpen.

Educatief doel

Om onze maatschappij, haar omstandigheden en haar werking te begrijpen.

Educatief doel

Wij willen het nieuwe wereldverhaal van de industrie cultuur" begrijpen en de bijdrage ervan aan onze beschaving kunnen herkennen.

Educatief doel

Wij willen de industriecultuur van het EuregioNetwerk ervaren, de plaatsen bezoeken, de processen begrijpen en de producten leren kennen.

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

De weg - De fasen van het onderwijsprogramma

Onderwijsvraag:
Hoe kunnen we de thema's van het EuregioNetwerk ontsluiten?

Wij volgen een pedagogische weg die leidt naar de industrieel-culturele productieplaatsen met hoofdthema's uit onze leefwereld. Daar worden de produktiewijzen, de werkende mensen en het sociale veld gethematiseerd. Aan het eind is er een ludieke bevestiging van de resultaten met een certificaat.

Educatief doel

Wij willen de industriecultuur van het EuregioNetwerk begrijpen.

Fase 1: Reeds thuis vóór het bezoek van de leerlingen.

Belangstelling wekken voor de industriecultuur van het EuregioNetwerk met bijzondere aandacht voor de geselecteerde kernlocaties. In de eerste fase ligt de nadruk op jongeren.

Middelen: lancering van spannende foto's en verhalen over de thema's van de belangrijkste sites van het EuregioNetwerk Industriecultuur (bijv. Instagram en www.industriewerk.eu (in aanbouw)). De bezoekers moeten worden opgevangen in hun leefomgeving, zodat de industriecultuur op natuurlijke wijze wordt verbonden met het dagelijks leven.

Doelstelling: belangstelling wekken voor de industriecultuur, met name die in de Euregio.

Om vragen te stellen over de productieplaatsen en hun industriecultuur.

Om het verlangen op te wekken de plaatsen van industriecultuur te bezoeken.

On site onderwerpen presenteren met spannende verhalen.

Meta-doelstelling: enthousiasme voor Europa versterken (motivatie).

Educatief doel

Wij slaan een brug van de alledaagse wereld naar de karakteristieke plaatsen van de industriecultuur van het EuregioNetwerk.

De Weg

Fase 1: Reeds thuis vóór het bezoek van de leerlingen.

Voorbeeld:

Vragen:

Wat wordt er
vertegenwoordigd?

Welke grondstof wordt
verwerkt?

Welk product wordt er
gemaakt?

Waar kan ik deze machine
vinden?

Antwoorden:

Oliemolen

Lijnzaad oliezaden

Superfood lijnzaadolie

Noordmolen Ambt Delden |
Twente NL

Waar kan ik thuis op het internet meer informatie vinden?

Antwoord:

<https://noordmolen-twickel.nl>

www.industriewerk.eu/de/entdecken/standorte/de-noordmolen-1

EuregioNetzwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

De Weg

Fase 2: Initieer bezoeken - start ontdekkingstochten.

Maak een rondleiding op internet mogelijk met de kerninformatie als een "spel" vooraf.

Medium: Internet.

Middel: Stel vragen die (alleen) ter plaatse volledig kunnen worden beantwoord.

Doel: De mensen ertoe aanzetten de plaatsen van industriecultuur van het EuregioNetzwerk te bezoeken (ontdekkingstochten).

Metadoel: Het industriële erfgoed en industriecultuur van het EuregioNetzwerk in zijn specifieke realisatie willen onderzoeken.

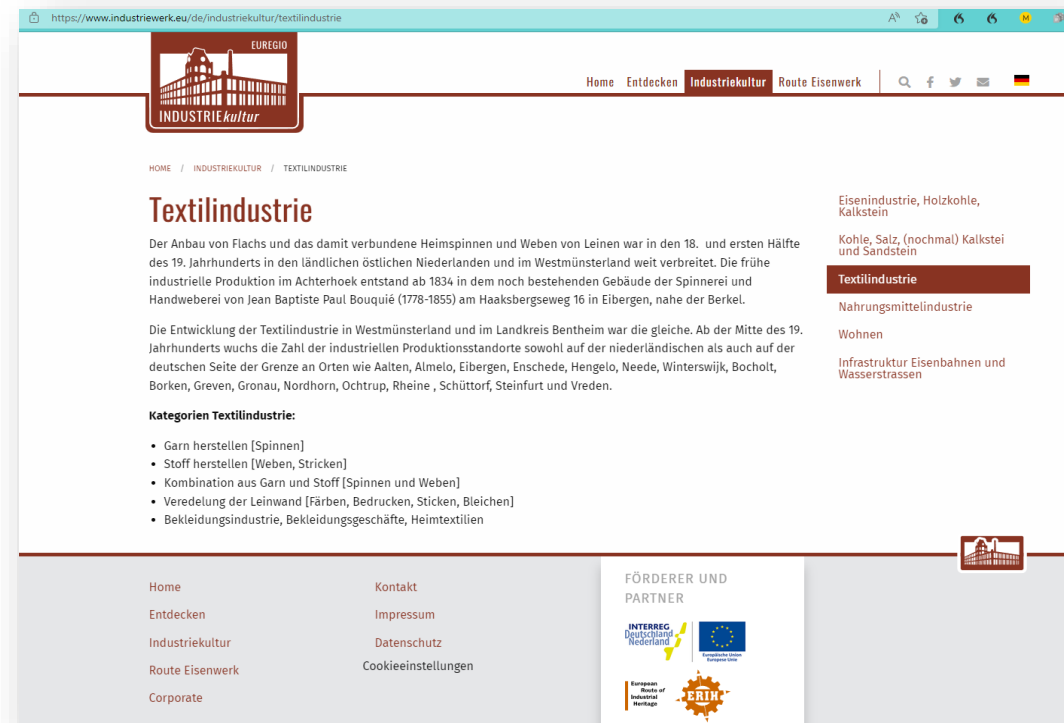
Vraag:

Waar is de textielindustrie in het EuregioNetzwerk Industriecultuur te vinden?

U kunt de antwoorden vinden onder:

www.industriewerk.eu

Vraagfunctie

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

De Weg

Fase 2: Initieer bezoeken - start ontdekkingstochten.

Voorbeeld:

Hier vindt u alle foto's en informatie!
en op Instagram en Facebook!

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

De Weg

Onderwijsvraag:

Hoe zijn de wereld en de maatschappij veranderd in de industriecultuur?

Fase 3: Kennis opbouwen (beheer van vragen - ook digitaal).

Blok met een of meer lessen over de industriecultuur in Europa, gebaseerd op de volgende aspecten:

- o Europa als het eerste industriële continent;
- o Werken naar de klok;
- o Verandering van de interactie tussen "mens en machine";
- o Wat betekent geluk?

Educatief doel:

De afmetingen en informatie over industriecultuur leren kennen.

De kennis:

Teksten met foto's en voorbeelden van de industriecultuur in de Euregio
Innovatie aan beide zijden van de grens | Ondernemers en arbeidskrachten van mensen ook uit het andere land over de grens → Europa | Handelsbetrekkingen Europa
@: www.industriewerk.eu
en in dit educatieve programma

De Weg

Onderwijsvraag:

Wat moet ik weten over de thema's industriecultuur in het EuregioNetwerk? Op welke plaatsen opent zich de spannende wereld van de industriecultuur?

Fase 4: Veranker het bezoek in de kennis van de gebruiker.

- o Blok met een of meer lessen over de industriecultuur in Oost-Nederland en West-Münsterland met aandacht voor: textielindustrie, machine-industrie en mineraalwinning (ijzer, steenkool, zout, zand, klei, kalksteen).
- o Blok met museumbezoek (les op locatie) gericht op één museum en één object als icoon: gericht op de tien belangrijkste NL/D locaties/musea (met een educatieve activiteit aangeboden door het desbetreffende museum).

Educatief doel:

Om de dimensies en de informatie over industriecultuur te kennen. Om de geschiedenis, de processen en de plaatsen van productie met hun grondstoffen en producten te ervaren.

Jouw kennis:

Bekijk de themagebieden (lessen) over industriecultuur in Oost-Nederland en West-Münsterland met een focus op: textielindustrie, machine-industrie en mineraalwinning (ijzer, steenkool, zout, zand, klei, kalksteen).

Plan uw museumbezoek (lessen ter plaatse). Zoek de tien hoofdthema's in de musea op de belangrijkste NL/D locaties/musea en bevredig daar uw nieuwsgierigheid.

Elk op: www.industriewerk.eu en in dit onderwijsprogramma

De Weg

Onderwijsvraag:

Hoe heb ik de industriecultuur in het EuregioNetwerk ervaren, wat kan ik mijn vrienden daarover vertellen?

Fase 5: Verdieping in de dataruimte van het internet.

- Vertel het je vrienden! Uw persoonlijke ervaring met de industriecultuur in het EuregioNetwerk

Medium: Met behulp van het internet worden kennisvragen gesteld over de bezoeken, die dienovereenkomstig moeten worden beantwoord.

In een pas opgerichte dataroom (Instagram - realisatie nog te controleren) moeten jongeren hun persoonlijke ervaringen aan hun vrienden vertellen (creëren van binding en mond-tot-mondreclame).
"Vertel je ervaring met ...

Educatief doel:

Emotionele en persoonlijke benadering van de industriecultuur van het EuregioNetwerk.
Creëren van binding en "mond-tot-mond".

Deel je ervaringen op Insta:

En: www.industriewerk.eu

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

De Weg

Tenslotte:

Het EuregioCertificaat Industriecultuur!

Het EuregioCertificaat Industriecultuur is een gedrukt certificaat, dat na het behalen ervan in geselecteerde musea wordt uitgereikt.

Erkend als een certificaat.

Oorkonde

De kandidaat heeft 10 locaties van het
EuregioNetwerk Industriecultuur
bezoekt en daar het
onderwijsprogramma doorlopen, en
met succes verslag gedaan van
zijn/haar ervaringen,

De kandidaat is een **industriecultuur
specialist van het EuregioNetwerk**
geworden

De Thema's

Het Euregio industriecultuurlandschap

Onderwijsvraag:

Wat is het industriële landschap van de Euregio?

Educatief doel:

Te begrijpen en te ervaren dat het industriecultuurlandschap van de Euregio een gemeenschappelijke culturele ruimte is die zich uitstrekt over Nederland en Duitsland.

EuregioNetwerk Industriebouwen

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

De rode lijn markeert het projectgebied

EuregioNetwerk Industriebouwen

Het Euregio industriecultuurlandschap

De Thema's

Onderwijsvraag:

Welke hoofdthema's vormen het industriecultuurlandschap van de Euregio industriecultuurlandschap?

Het Euregio Industrieel Cultuurlandschap strekt zich uit over 12.000 km² tussen Nederland en Duitsland, van Arnhem (NL) in het westen tot Osnabrück (D) in het oosten en van Nordhorn in het noorden tot Bocholt in het zuiden, en creëert zo een unieke ruimte voor ervaring en ontdekking. Ankerpunten van de Euregionale industriecultuur brengen onze menselijke cultuur tot leven in hoogwaardige sleutelindustrieën. De **winning van zout**, het witte goud van de mensheid en belangrijkste smaakmakers van ons voedsel, alsmede **de steenkoolwinning**, de energiebron van de

Educatief doel:

De belangrijkste industriële thema's van het EuregioNetwerk voelen.

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

De Thema's

Het Euregio industriecultuurlandschap

industriecultuur en **de ijzerproductie** met ijzergieterijen, de belangrijkste grondstof van de industriecultuur, zijn mijlpalen van het menselijk genie. De **textiel- en hoornindustrie** met de productie en het weven van stoffen heeft sinds de 19de eeuw, met de beheersing van de stoomkracht, een revolutie teweeggebracht in de menselijke kleding. Het **klokkengieterijen** met zijn traditionele technologie vormt de brug van de menselijke technologie naar het verleden, bijna 1000 jaar terug. Sinds de 14de eeuw wordt er **olie uit lijnzaad** geproduceerd. De bezoekers kunnen de machinetechniek van een van de vroegste **watermolens** in de regio ervaren. In 2017 werd het oude molenaarsambacht door UNESCO erkend als immaterieel cultureel erfgoed. **Elektrotechniek**, met zijn beheersing van elektriciteit, is de sleutel tot onze moderne wereld en het wereldwijde internet. Het zal de industriecultuur in de toekomst bepalen.

Onderwijsvraag:

Wat onderscheidt het
industriecultuurlandschap van
de Euregio?

De tien beoogde museum- en industrieel erfgoedlocaties aan Nederlandse en Duitse zijde, Ankerpunten van het EuregioNetwerk Industriecultuur, waarvan vele Ankerpunten van ERIH - European Route of Industrial Heritage, vertegenwoordigen belangrijke locaties van industriecultuur met een Europese dimensie.

De Thema's

Het Euregio-Industriecultuurlandschap

Industrie-
cultuur
ruimte

Het **industriecultuurlandschap** van de Euregio vormt een unieke ruimtelijke verbinding tussen grote vlakke, beheersbare landoppervlakten en de randen van omringende bomen en struiken. Vervoers- en waterwegen verbinden zowel residentiële als industriële erfgoedlocaties. Deze gebieden zijn geïntegreerd in, en verweven met, deze landschappelijke ruimte. Dit bijzondere landschap kenmerkt het gehele industriecultuurlandschap van de Euregio. De industrie heeft hier geen totale wonden of gangen in het landschap uitgesneden, zoals in andere industriële regio's aan de orde van de dag was. Nu kunnen mensen industriecultuur en natuurlandschap tegelijkertijd ervaren.

De Thema's

Het Euregio-Industriecultuurlandschap

Onderwijsvraag:

Welke hoofdthema's vormen het industriecultuurlandschap van de Euregio?

Educatief doel:

Leer de industriecultuur van het EuregioNetwerk met haar thematische zwaartepunten kennen, begrijpen en beleven.

De gemeenschappelijke industriecultuur vormt de basis voor het educatieve netwerk van het EuregioNetwerk Industriecultuur met zijn toeristische dimensie. Het gemeenschappelijke landschap is de basis van de industriecultuur: de natuurlijke hulpbronnen en de landbouwproductie vormen de basis voor de industrie in de Euregio.

Aan weerszijden van de landsgrens is er een nauw verband tussen landschap en industriële ontwikkeling. De industriecultuur is bijvoorbeeld de historische relatie tussen Oost-Nederland en het westelijke Münsterland:

De aanwezigheid van ijzererts, houtskool en kalksteen vormde de basis voor ijzersmelterijen en ijzerindustrie (Bocholt, Doesburg, Doetinchem, Enschede, Gescher, Isselburg, Langerak, Rekhem, Terborg, Ulft); rijke aanvoer van steenkool (Ibbenbüren), zout (Ahaus-Graes, Boekelo, Delden, Hengelo, Rheine-Bentlage) en kalksteen (Lengerich, Recke-Steinbeck, Rheine, Stadtlohn [Kalkovens], Wettringen, Winterswijk) worden er nog gedeeltelijk ontgonnen;

De teelt van **vlas** en de thuisproductie van **linnen** waren het beginpunt van de textielfabrieken en stoomblekerijen (in bijna alle plaatsen, o.a. Aalten, Almelo, Bocholt, Boekelo, Borghorst, Borken, Eibergen, Emsdetten, Enschede, Gescher, Greven, Gronau, Hengelo, Losser, Nijverdal, Nordhorn, Ochtrup, Rheine, Schüttorf, Stadtlohn, Winterswijk). Met name de omvangrijke **textielindustrie** leidde tot een **aanzienlijke machinebouw** en **elektrotechnische industrie** (Almelo, Arnhem, Bocholt, Hengelo, Neuenhaus), **spoorweginfrastructuur** (vooral verbindingen met het Ruhrgebied voor de aanvoer van steenkool) en **kanalen** (o.a. kanaal van Almelo naar Nordhorn, Twentekanaal). De veeteelt levert de grondstof voor de **leerindustrie**

De Thema's

Het Euregio-Industriecultuurlandschap

(Lichtenvoorde) en voor de **zuivelproductie** (Borculo, Bredevoort, Gendringen, Gronau, Lochem, Millingen, Neuenkirchen, Ootmarsum, Schöppingen, Steenderen, Velen-Ramsdorf, Zelhem). De aanwezigheid van klei leidde tot een uitgebreide productie van **bakstenen en dakpannen** (Azewijn, Gescher, Lobith-Spijk, Losser, Meinerswijk, Schüttorf, Stadtlohn, Tolkamer, Zevenaar). Het verbouwen van graan ging hand in hand met de tientallen **wind- en watermolens en stoommolens** (onder andere. Alstätte, Ambt Delden, Borken, Bredevoort, Denekamp, Doetinchem, Eibergen, Geesteren, Gorssel, Haaksbergen, Heek, Hopsten-Halverde, Lochem, Lonneker, Mander, Metelen, Neede, Nordhorn, Rheine, Rijssen, Sinderen, Steenderen, Südlohn, Vasse, Vragender, Warnsveld, Winterswijk, Zeddam) en **graandistilleerderijen** (Bocholt, Emsdetten, Gronau, Hamminkeln, Metelen, Saerbeck). Dankzij de overvloed aan hout ontstonden er **houtzagerijen** (Groenlo, Hopsten, Ruurlo, Velen), schrijnwerkerijen, meubelfabrieken (Doetinchem, Wehl, Zutphen) en **klompenmakerijen** (Wessum). Wat de industrie betreft, werden indrukwekkende villa's van fabriekseigenaren en arbeidersnederzettingen gebouwd (o.a. Ahaus, Almelo, Bocholt, Boekelo, Borghorst, Borne, De Lutte, Emsdetten, Enschede, Goor, Gronau, Haaksbergen, Hengelo, Ibbenbüren, Lonneker, Nordhorn, Ochtrup, Rheine, Schüttorf, Terborg, Ulft, Winterswijk).

Voorbeeld:

Brouwersnös
CD Groenlo
Regio Achterhoek NL

Er is geen betere en mooiere plek voor een ambachtelijke bierbrouwerij in Groenlo dan Villa Adriana, sinds 2018 met het huidige concept. Villa Adriana was het 'huis' van een bekende brouwersfamilie uit Groenlo. Brouwersnös zet deze biergeschiedenis voort met de toevoeging van een distilleerderij. Rondleiding en boottochten kunnen worden geboekt.

EuregioNetwerk Industriecultuur

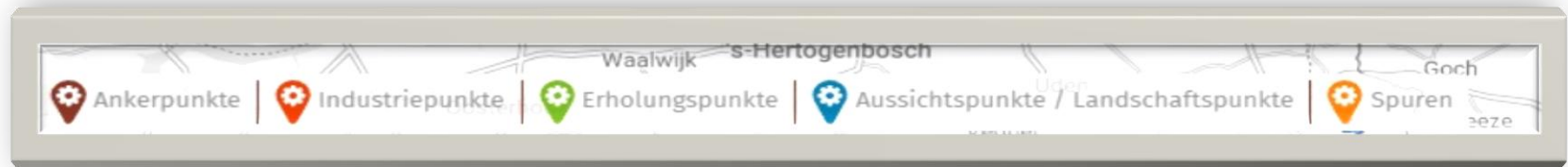
Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

De Thema's

Het Euregio-Industriecultuurlandschap

De categorieën - industriewerk.eu

Onderwijsvraag:

Welke hoofdthema's vormen het industriecultuurlandschap van het Euregio industriecultuurlandschap?

Bevredig je nieuwsgierigheid en vind antwoorden op: industriewerk.eu

Kies je favorieten thuis op het internet!

Ankerpunten zijn (museum)locaties die meestal voldoende toegankelijk zijn voor het publiek en die een historische band hebben met industriële ontwikkelingen, zoals het Industriemuseum Oyfo in Hengelo, het Baksteen- en Dakpannenmuseum De Panoven in Zevenaar of het TextilWerk in Bocholt. Ankerpunten...

Industriepunten vertegenwoordigen de innovatieve verwerkende industrie van vandaag en verbinden het verleden met het heden en de toekomst. Industriepunten zijn de Ambassadeurs van de Industriecultuur. Verwacht wordt dat een aantal van deze Industriepunten - en ook de beoogde Ankerpunten - actief aan het netwerk zullen deelnemen.

Rustpunten zijn opgenomen als locaties voor gastronomische etablissementen die gelegen zijn in een gebied of context die tot het industrieel erfgoed behoort of geschikt is. Goede voorbeelden zijn Berenschot Watermolen in Winterswijk, Hotel-Restaurant Bentheimer Hof in het voormalige station Bentheim-Nord, Landgasthof ...

Uitzichtspunten maken een extra stad- en landschapservaring mogelijk. Om maar een paar fascinerende gezichtspunten te noemen: De toren van de Eusebiuskerk in Arnhem (met lift) met uitzicht op het stadsgebied en de schilderachtige omgeving, de kruittoren van kasteel Bentheim met uitzicht op de ...

Landschapspunten verwijzen naar de uitgangspunten voor het verkennen van landschappen in relatie tot historische industriële ontwikkelingen of infrastructuur zoals voormalige spoorlijnen en kanalen. Qua ligging kan een Landschapspunt gekoppeld worden aan een Ankerpunt, een Industriepunt (de Ambassadeurs van de Industriecultuur) of ... **Spoorzoeken.**

De Thema's

Het Euregio-Industriecultuurlandschap

De categorieën - industriewerk.eu

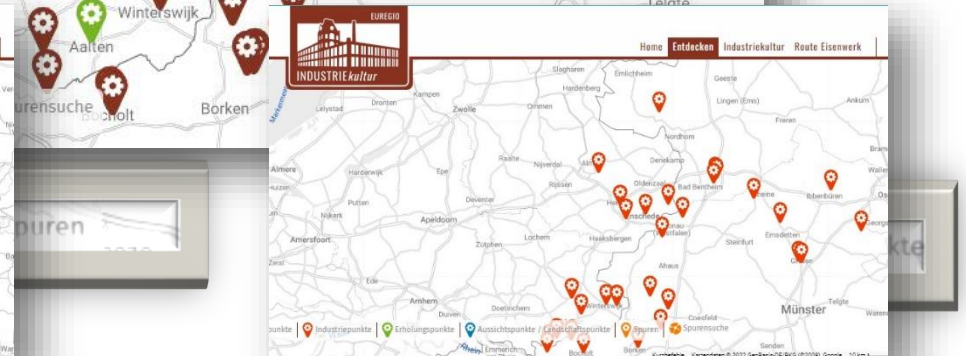
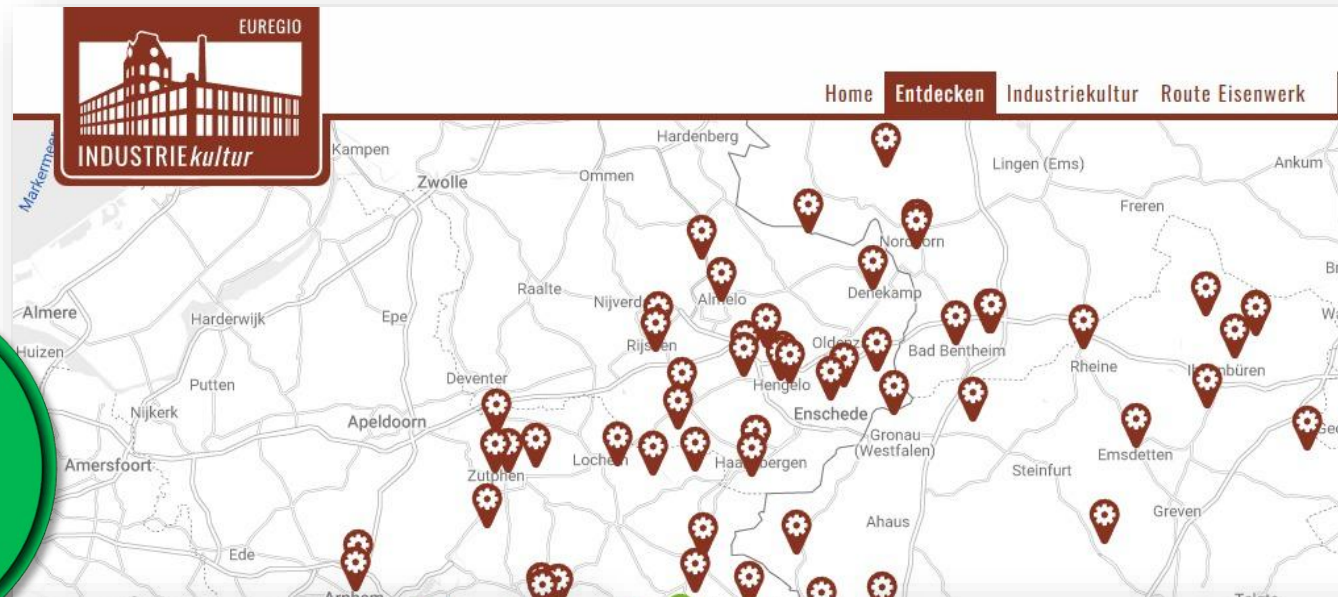
Educatief doel:

De belangrijkste industriële thema's van het EuregioNetzwerk beleven.

Bevredig je nieuwsgierigheid
en vind antwoorden op:
www.industriewerk.eu

Kies je favorieten thuis op het
internet!

Industrie-
cultuur
ruimte

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Industriecultuur: het nieuwe wereldverhaal van de 21ste eeuw. Wat is industriecultuur?

Onderwijsvraag:

Sinds wanneer wordt de industriecultuur waargenomen en wanneer is zij van belang geworden?

Onderwijsvraag:

Wat is Industriecultuur?

Onderwijsvraag:

Wanneer ontstond de Industriecultuur?

Belangrijke katalysatoren van ons moderne begrip van industrieel erfgoed zijn **UNESCO** en **ERIH** - **Europese Route van het Industrieel Erfgoed**. Zij hebben ons bewustzijn van de opmerkelijke monumenten van de industriecultuur gevormd en deze ingedeeld in voorbeelden van best practice.

De industriecultuur kan worden ervaren in deze geconcentreerde centra. Deze bewustwording begon in 1994 met de opname van de Völklinger Hütte als eerste grote industrieërfgoed uit de bloeitijd van de industrialisatie in de UNESCO-lijst van het cultureel erfgoed van de mensheid. Verdere mijlpalen volgden: de industrieculturele ontwikkeling van het Ruhrgebied in het kader van de Internationale Bau Ausstellung Emscher Park (**IBA Emscher Park**). Dit toekomst georiënteerde programma van de deelstaat Noordrijn-Westfalen om de structurele crisis in het noordelijke Ruhrgebied te boven te komen, was opgezet voor een periode van tien jaar. Het begon op 21 april 1989 en eindigde in 1999. In verband met dit programma werd de Route de Industriekultur in het Ruhrgebied gecreëerd en vervolgens ERIH - de European Route of Industrial Heritage, die vandaag de dag meer dan 2100 locaties in alle Europese landen presenteert. Veel Ankerpunten van het EuregioNetwerk Industriecultuur zijn tegenwoordig ook standplaatsen en Ankerpunten van ERIH.

Vandaag weten we dat de industriecultuur begint met de Industriële Revolutie bij de overgang van de 18de naar de 19de eeuw. In die tijd veranderde de Franse Revolutie de wereld. De nieuwe eis van: "vrijheid, gelijkheid, broederschap" voor alle mensen creëerde een nieuwe wereldorde. "Alle macht gaat uit van het volk", is de basis van onze moderne staatsstelsels. Op hetzelfde moment, **het rationalisme van de Verlichting** heeft nieuwe conserveringssystemen voor onze kennis in de wereld gebracht. Systematisch denken en onderzoek vervingen het idee van een door God gegeven wereldsysteem.

Völklinger Hütte UNESCO
Werelderfgoed sinds 1994 en
ERIH Ankerpunt

Wat is Industriecultuur?

De industriecultuur markeert de meest ingrijpende verandering in de geschiedenis van de mensheid. Zij vond plaats tegelijk met de grote Franse Revolutie, die gelijkheid, vrijheid en broederschap nastreefde, en het rationalisme van de Verlichting, die er vast van overtuigd was dat de rede de wereld kon verklaren. Voor het leven van de mensen en onze wereld betekende deze industriecultuur werken volgens de klok en het beheersen van grote machines die werden aangedreven door windkracht, stoomkracht en elektriciteit. Met de industrie cultuur werden nieuwe dimensies van productiviteit bereikt. De **beheersing van de elektriciteit** breidde de wereld van de communicatie, de beschikbaarheid van beelden, geluiden en films aanzienlijk uit. Popcultuur veranderde de drempels van cultuur en saamhorigheid in de wereld. Het sociale weefsel van de mensen en de samenleving veranderden ingrijpend. Ondernemers maakten fabelachtige winsten. Slavernij en menselijke onderdrukking werden grotendeels beëindigd, gelijke kansen voor alle mensen werden afgekondigd. In zeer korte tijd zijn de mensen de weg ingeslagen van autoritaire staats- en familiesystemen naar uitgebreide individuele zelfbeschikking. In de loop van de wereldoorlogen werden voor het eerst gigantische vernietigingsproductie op touw gezet, waarbij arbeid werd geperverteerd tot dwangarbeid. De mensen hebben ook een nieuw alomvattend systeem van sociale, medische en levenszekerheid bereikt door de sociale strijd die zij hebben gevoerd. Honger en sociale onzekerheden in het leven van de mensen verdwenen grotendeels. Democratie werd de basis van ons politiek begrip. Maar er ontstonden ook grenzenloze ideeën als "verder-groter-beter".

Europa was het eerste continent waar deze industriële revolutie plaatsvond, welke zich vervolgens als een grote golf over de wereld verspreidde. Er onstonden nieuwe productieplaatsen, een nieuwe infrastructuur, nieuwe transportroutes met wegen, waterwegen en luchtwegen. De ruimte werd veroverd. Stap voor stap werd de hele wereld onderzocht en ontsloten. Met de digitalisering hebben de mensen op onze planeet maximale connectiviteit bereikt.

Coalbrookdale bij nacht. Olieverfschilderij van Philipp Jakob Louthembourg de Jonge, 1801. Coalbrookdale wordt beschouwd als een van de geboorteplaatsen van de Industriële Revolutie. De eerste met cokes gestookte hoogoven werd hier geëxploiteerd.

Onderwijsvraag:

Waar en wanneer ontstond het begrip 'Industriecultuur'?

Educatief doel:

Beleef de geschiedenis van de Industriecultuur.

Educatief doel:

Leer te begrijpen dat de industrie cultuur een Europees fenomeen is.

Wat is Industriecultuur?

Tegelijkertijd maakten de opbrengsten van de industriecultuur een nieuwe breedte van veelomvattende cultuur in musea, theaters en universiteiten mogelijk, die beantwoordde aan de nieuwe uitdagingen van het leven. Een directe ontmoeting met deze veranderingen en hun getuigenissen wordt mogelijk gemaakt door de **plaatsen van de industriecultuur**, voormalige produktieve kernen van onze samenleving, waarvan de spanwijdte zich uitstrekt van de analoge tot de digitale wereld. Op deze plaatsen kunnen de veranderingen in onze wereld rechtstreeks en uitvoerig worden ervaren. Onze taak bestaat erin deze industriecultuurplaatsen in hun volledige authenticiteit te behouden, ze te verduidelijken en ze tot levende centra van cultuur en wetenschap te maken. De industrieculturele ensembles uit het verleden zijn vandaag de dag indrukwekkende getuigen van de sociale en **technologische topprestaties** van onze voorouders en slaan als inspiratiebron voor vernieuwende culturele projecten bruggen naar ver in de toekomst. De erfgenamen van dit industriecultureel erfgoed hebben recht op de getuigenissen van de industriecultuur, hun verhalen, hun ooggetuigenverslagen, maar ook om hun visies en hun fouten te kunnen begrijpen, er lering uit te trekken en er consequenties aan te verbinden om voorbereid te zijn op de toekomst. Wij willen ons bewust worden van de verwezenlijking en de ervaring van deze gigantische menselijke transformatie. Wij willen deze industrieculturele transformatie beleven, begrijpen en gebruiken, zodat alle krachten en mogelijkheden die eruit voortvloeien, worden aangewend ten bate van de mensen en hun leven in het heden en de toekomst.

De **term "industriecultuur"** wordt vandaag de dag nog steeds te pas en te onpas gebruikt. Zijn wortels gaan terug tot de tijd **rond 1900**. De term "industriële archeologie" werd voor het eerst gebruikt in 1896 in een Portugese publicatie over het onderwerp windmolens. In Duitsland is het begin van de technische monumenten nauw verbonden met de oprichting van het **Deutsches Museum in München in 1903** door Oskar von Miller en het **Deutsches Bergbaumuseum in Bochum 1928**. De industriële archeologie als interdisciplinair onderzoeksterrein vindt haar

De Iron Bridge (IJzeren Brug) van 1779 bij het dorp Ironbridge, genoemd naar de brug, ten zuiden van Coalbrookdale in Shropshire, Engeland over de rivier de Severn. Het heette oorspronkelijk Coalbrookdale Bridge. De kloof, die oorspronkelijk Severn Gorge heette, kreeg de naam Ironbridge Gorge. Ironbridge Gorge staat, samen met de brug en de industriële nederzettingen van het dorp Ironbridge, sinds 1986 op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO.

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

oorsprong in Groot-Brittannië. In 1959 was het al een zelfstandig werkterrein van de Council of British Archaeology. In **1973** werd in Ironbridge/Telfort (UK) een **internationaal congres over industriële archeologie gehouden**. In Duitsland werd de belangstelling voor grote technische machines en de cultuur van het dagelijks leven aangewakkerd door een vervolgbijsamenkomst te Bochum in 1975. Vervolgens ontstond het begrip industriecultuur, dat vanaf 1978 werd gedefinieerd door de regelmatig bijeenkomende internationale vereniging **TICCIH** (The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage). Dit concept van industriecultuur zou aanleiding geven tot een nieuwe vorm van museale instelling die het uithangbord werd van het einde van de 20ste en de 21ste eeuw en die alle vroegere noties van monument en museum deed exploderen. In **1994** heeft de **UNESCO** de **Völklinger Hütte** (hoogovens en staalfabriek) als eerste grootschalig ensemble van het industriële tijdperk op de werelderfgoedlijst van de UNESCO geplaatst. Deze nieuwe monumenten-, museum- en cultuurcomplexen, die aan het eind van de 20ste eeuw tot stand komen, geven met authentieke monumenten de periode van de 19de en 20ste eeuw weer en maken het mogelijk om in een 1:1-verhouding de belangrijke identiteitsdragers van de meest vormende fase van onze moderne beschaving, de industrialisatie, te doorlopen en te beleven. De uiterlijke kenmerken van deze musea zijn hun doorgaans gigantische afmetingen en de omkering van de klassieke opvatting van museaal omhulsel en tentoonstellingsstuk en een nieuwe integratie van monument. Deze industriële musea herenigen twee conceptuele lijnen van de herdenkingscultuur die in de 19de eeuw waren gescheiden in museum en monument. De nabijheid van ScienceCenters kan worden vastgesteld. De concepten voor informatieoverdracht van de industriële musea hebben de kracht om ook de ScienceCenters te bevrijden uit hun eenzijdige gevangenis van informatievoorziening: de resultaten van universitair onderzoek als eenzijdige bron. Met de invoering van het begrip industriecultuur in de jaren tachtig veranderde ook het klassieke kunstmuseum qua zelfbeeld. In 1977, na zes jaar van bouwen, in Parijs - parallel aan de hierboven

Onderwijsvraag:

Heeft de bewustwording van de industriecultuur een invloed gehad op nieuwe culturele gebouwen?

Kennis

beschreven ontwikkeling in het segment van de industriecultuur - werd het **Musée National des Art Moderne in het "Centre Pompidou" Parijs** van de architecten Renzo Piano, Richard Rogers en Gianfranco Franchini opende. Het is het eerste museumgebouw ter wereld dat is opgevat en gepresenteerd als een **gigantische machine**. Dit gebouw huisvest niet langer uitsluitend het kunstmuseum, maar is ook verbonden met een cultureel centrum en een bibliotheek. Deze in gang gezette ontwikkeling om het museumgebouw op te vatten als een grote technoïde structuur werd voortgezet in het spectaculaire **"Guggenheim Bilbao"** van Frank O. Gehry, dat in 1997 werd geopend, en bereikte een hoogtepunt in het **Tate Modern London**, dat in 2000 werd geopend. Het Tate Modern is gevestigd in het door Herzog & de Meuron verbouwde industriële gebouw Bankside Power Station. Ruim een half jaar eerder opent het wereldcultuurerfgoed van de Völklinger Hütte - Europees centrum voor kunst en industriecultuur - zijn deuren voor het publiek. Het uiterlijke teken van industriële musea is de hoge mate van publieksacceptatie en de conceptuele grensoverschrijdingen in vergelijking met klassieke techniek musea. De meeste van deze musea zijn **hybride**. Het zijn meerdere dingen in één: **erfgoedlocaties, technologiemusea, wetenschapscentra, onderwijs- en leerplaatsen, culturele tentoonstellingen, theaters en toeristische bestemmingen**. Een grote affiniteit met het web is net zo duidelijk als hun combinatie van cultuur, kunst en technologie. Met de Europawijde oriëntatie in de European Route of Industrial Heritage, ERIH, wordt een opheffing van de grenzen duidelijk, die het traditionele museale beeld van nationale vertegenwoordiging verlaat ten gunste van een transnationale Europese oriëntatie. Ten laatste sinds de oprichting van de geregistreerde vereniging "ERIH - European Route of Industrial Heritage", Europese Route van het Industrieel Erfgoed, in het voorjaar van 2008, heeft zich een idee gevestigd dat als geen andere beweging een katalysator en vernieuwer van het museum en de cultuur van de 21ste eeuw is geworden. ERIH heeft de ideeën, programma's, maar ook de dimensies van het museum en het industrieel erfgoed veranderd en zijn doelstellingen geherformuleerd, zonder dat dit

Het Guggenheim Bilbao van Frank O. Gehry wordt in 1997 geopend.

Tate Modern London werd in 2000 gevestigd in het industriële gebouw Bankside Power Station dat door Herzog & de Meuron werd verbouwd. Ruim zes maanden daarvoor opende het wereldcultuurerfgoed van de Völklinger Hütte - Europees centrum voor kunst en industriecultuur - zijn deuren voor het publiek.

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

aanvankelijk de bedoeling was. Daarbij heeft ERIH ook consequent een stap gezet die een van de meest vooruitstrevende is van cultuur in het algemeen. Nadat museale culturele instellingen in de jaren tachtig de bezoeker hebben erkend als een verdere belangrijke dimensie van hun objectgerichte activiteiten naast het behoud van tentoongestelde stukken, en vervolgens ook communicatie hebben opgevat als een instrument van culturele ontwikkeling, wordt de toeristische oriëntatie van de culturele wereld consequent aan hun pad toegevoegd. Want alleen wanneer de instandhouding en de valorisatie van monumenten en tentoongestelde voorwerpen gekoppeld worden aan de oriëntatie van de bezoekers en een toeristische oriëntatie van culturele locaties, kunnen wij het economisch potentieel van de culturele industrieën ten volle ontwikkelen.

De oprichting van de ERIH-Vereniging was het logische resultaat van een vijf jaar durende ontwerp, ontwikkelings- en oprichtingsfase, die werd uitgevoerd door elf Europese projectpartners uit Engeland, Nederland, België en Duitsland, financieel ondersteund door de Europese Unie (INTERREG III B - Financieringsprogramma Noordwest-Europa). Opgenomen werden daarbij de bevindingen en resultaten van de Route der Industriekultur in het Ruhrgebied, die als die als thematische toeristische route de "belangrijkste en toeristisch meest aantrekkelijke" industriemonumenten in het Ruhrgebied samenbrengt. ERIH heeft dit idee omgezet naar de Europese dimensie. Daarbij werden evaluatie- en presentatiesystemen ontwikkeld, die enerzijds tot een classificatie leiden en anderzijds een uniforme presentatie mogelijk maken. Vandaag is het aantal ERIH-partners gegroeid van 17 oprichtende leden in 2008 tot 200 partners uit alle Europese landen. De lijst van leden leest als een "Who's Who" van het Europese industrieel erfgoed. Naast de 100 Ankerpunten worden op de ERIH-website ook alle meer dan 2100 sites in alle Europese landen gepresenteerd. Deze vertegenwoordigen de crème de la crème van Europese museumlocaties met een vindustriecultuur achtergrond. Zij weerspiegelen de diversiteit van de Europese industrialisatie en de

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Wat is Industriecultuur?

constitutieve dimensie ervan voor onze beschaving en cultuur. Veel van deze ERIH-Ankerpunten zijn ook UNESCO-Werelderfgoedlocaties..

Na het ERIH-Ankerpunt Völklinger Hütte in 2007 een **hoofdproject** was in het kader van **de Europese Culturele Hoofdstad van Europa Luxemburg en internationale regio**, en in 2008 de industriestad Liverpool en Linz in 2009 Culturele Hoofdsteden van Europa waren, culmineert deze focus op Europese cultuur op industriecultuurlocaties voorlopig in **de Culturele Hoofdstad van Europa Ruhr.2010**, met als middelpunt het als ERIH-Ankerpunt aangemerkte werelderfgoed Zeche Zollverein in Essen. In dit proces werd de industriecultuur synoniem met Europa en heeft met zijn industriële verankering een belangrijke bijdrage geleverd tot de stichting van onze Europese beschaving en haar culturele wortels. Alle volgende projecten van de Culturele Hoofdstad van Europa worden bepaald door de industrieculturele dimensie. Hieruit blijkt welk potentieel wij in Europa hebben, welke kansen er verbonden zijn aan het industriecultureel erfgoed, welke een voorbeeldfunctie voor thema hebben voor de industriecultuur.

De industriecultuur, die kan worden omschreven als de moeder van onze moderne beschaving, vindt haar oorsprong in de herinneringscultuur van het museum en in de verzamelwoede van het historisme dat in de 19de eeuw is ontstaan, gericht op de normen van de moderne wetenschap. De ontwikkeling van de industriecultuur verenigt alle doelstellingen van een op nationale vertegenwoordiging gerichte cultuur in haar Europees perspectief. Of het nu gaat om een inloop-productielocatie, een industrieel landschapspark of een interactief technologiemuseum, ERIH combineert ze tot thematische complexen die de landsgrenzen overstijgen.

Het betekenisveld van de industriecultuur is nog steeds niet afgebakend of doorgrond.

Industriecultuur is meer dan het behoud van industriële monumenten, meer dan arbeids- en sociale

KULTURHAUPTSTAD
EUROPAS

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Onderwijsvraag:

Welke opgaven zijn actueel binnen het Industriecultuur onderzoek?

geschiedenis, meer dan een demonstratie van innovatie en een uiting van ondernemerschap. De industriecultuur omvat het gehele gebied van onze hedendaagse kunst en cultuur, alsmede de toe-eigening daarvan door de mensen.

Was het de economische opbrengst van de industrialisatie die vanaf de 19de eeuw de cultuur van de burgers vorm gaf met zijn musea, theaters, archieven, bibliotheken en universiteiten. in de eerste plaats mogelijk maakte. Industriecultuur is het integrale platform van de cultuur van de 21ste eeuw en de grootste kans om het snel afnemende enthousiasme voor cultuur onder de jongere generatie tegen te gaan. Industriecultuur neemt nu een steeds belangrijkere plaats in binnen het cultuurtoerisme. Het EuregioNetwerk Industriecultuur brengt deze nieuwe kenmerken van de industriecultuur op een bijzondere en bijzondere manier samen.

Educatief doel:

Industriecultuur leren begrijpen als een integraal platform van onze tijd.

Onderwijsvraag:

Wat is de eerste voorwaarde voor onze tevredenheid en ons geluk?

Wat heeft de industriecultuur bereikt?

Het resultaat van de industriecultuur in Midden-Europa is thans de grootste welvaart in de geschiedenis van de mensheid, de hoogste mate van zelfbeschikking van het individu, de beste medische zorg en uitgebreide sociale zekerheid. Wij hebben onvoorstelbare reismogelijkheden voor iedereen over de hele wereld en kunnen in real time communiceren met elk punt op aarde. De geschiedenis van de industrie sinds het begin van de 19de eeuw wordt gekenmerkt door een halvering van de gemiddelde arbeidsduur en een vertienvoudiging van de gemiddelde lonen, gecorrigeerd voor de inflatie.

Maar de gevolgen van de industriecultuur zijn ook de **klimaatcatastrofe** en de **wereldwijde Corona-pandemie**, alsmede het nieuwe **gevaar van een wereldoorlog**.

Het hedendaagse museum, ons idee van een monument, het moderne theater en de universiteit van onze tijd zouden ondenkbaar zijn zonder de economische opbrengsten van het industriële tijdperk. De spectaculaire reuzen van deze industriecultuur - ooit verboden plaatsen - vertegenwoordigen de laatste grote culturele ontdekking van onze tijd. Hun mogelijkheden vormen het culturele platform van het heden en de toekomst. Het beheer van deze nieuwe industriecultuureenheden vereist zeer gespecialiseerde kennis, grote emotionele vaardigheden, veel verbeeldingskracht en een grote mate van assertiviteit. Professioneel werk in een industriecultuurproject kan alleen functioneren met een uitgekiende begeleiding van de bezoekers. Hiermee moet in een vroeg stadium worden begonnen. Digitale boekingsprocessen als zodanig kunnen niet alleen worden vereenvoudigd en versneld, maar ook aanzienlijk worden gecontroleerd. De industriecultuur heeft ook de muren tussen de traditionele culturele genres afgebroken. De herinneringsculturen van monumenten, archieven, bibliotheken en musea nemen posities in in de insceneringsculturen van theater, concerten en festivals. De plaatsen

Educatief doel:

Inzicht in de verworvenheden van de Industriecultuur.

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Onderwijsvraag:

Welke bewustzijnsverandering is de industriële cultuur aan het inluiden?

van de industriecultuur verenigen deze te tot nieuwe grote transculturele eenheden waarin de innovatie van de technologie wordt gecombineerd met de creativiteit van de kunst.

Vanuit het oogpunt van de bezoekers beschouwt ERIH zijn "industriecultuur"-netwerk in Europese termen en functioneert het - volledig op internet gebaseerd - zowel als informatieplatform en als gegevensverzamelaar. Het doel is niet om tegen elke prijs bezoekers te mobiliseren, maar om ervoor te zorgen dat deze bijzondere plaatsen ook dienen als plaatsen van ontmoeting, contact en stimulering. Industriecultuur is een transcultureel project dat technologie met haar innovaties en cultuur met haar creativiteit combineert, waardoor zij met elkaar in botsing komen en mogelijk ook wederzijds bevrucht worden.

De industriecultuur is een succesvol model voor de culturele economie. Het betekent inbrengmarges voor de plaatsen, d.w.z. banen die worden gecreëerd of veiliggesteld.

Daarom is een bewustzijnsverandering nodig bij degenen die de begunstigden zijn van deze inkomsten, bijvoorbeeld via belastingen. Zij moeten het nieuwe helpen aansturen, zodat onze kinderen en kleinkinderen dit erfgoed kunnen omarmen.

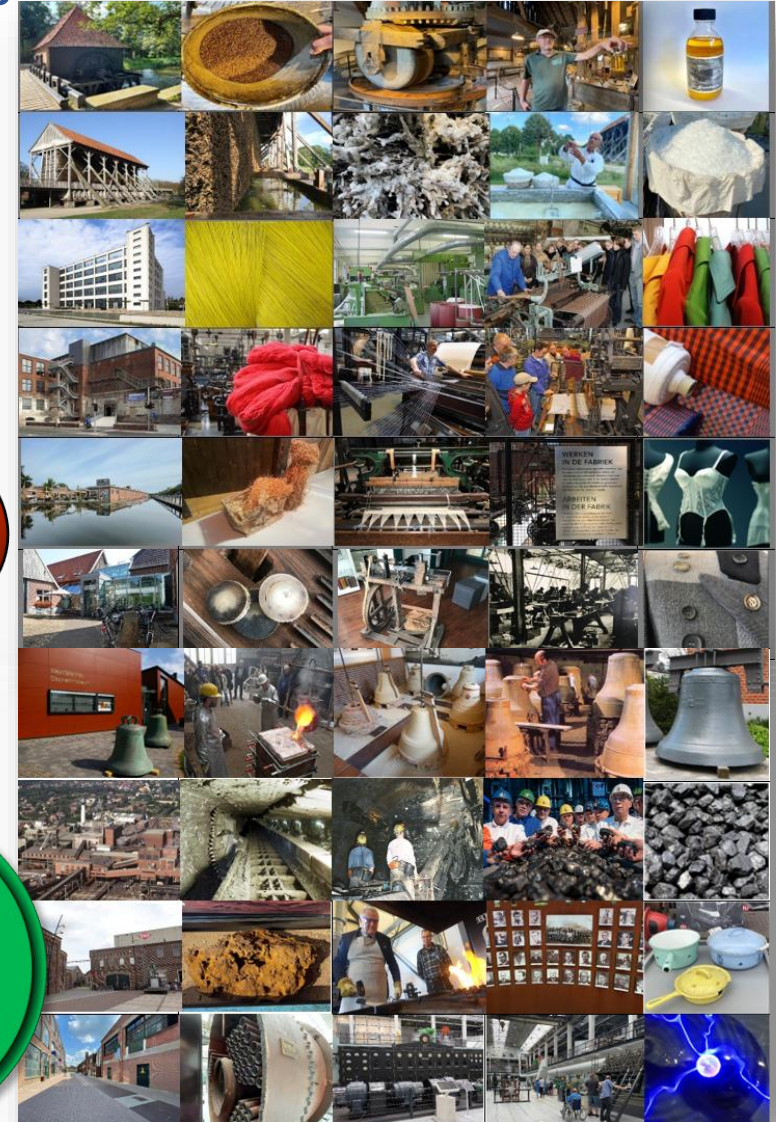
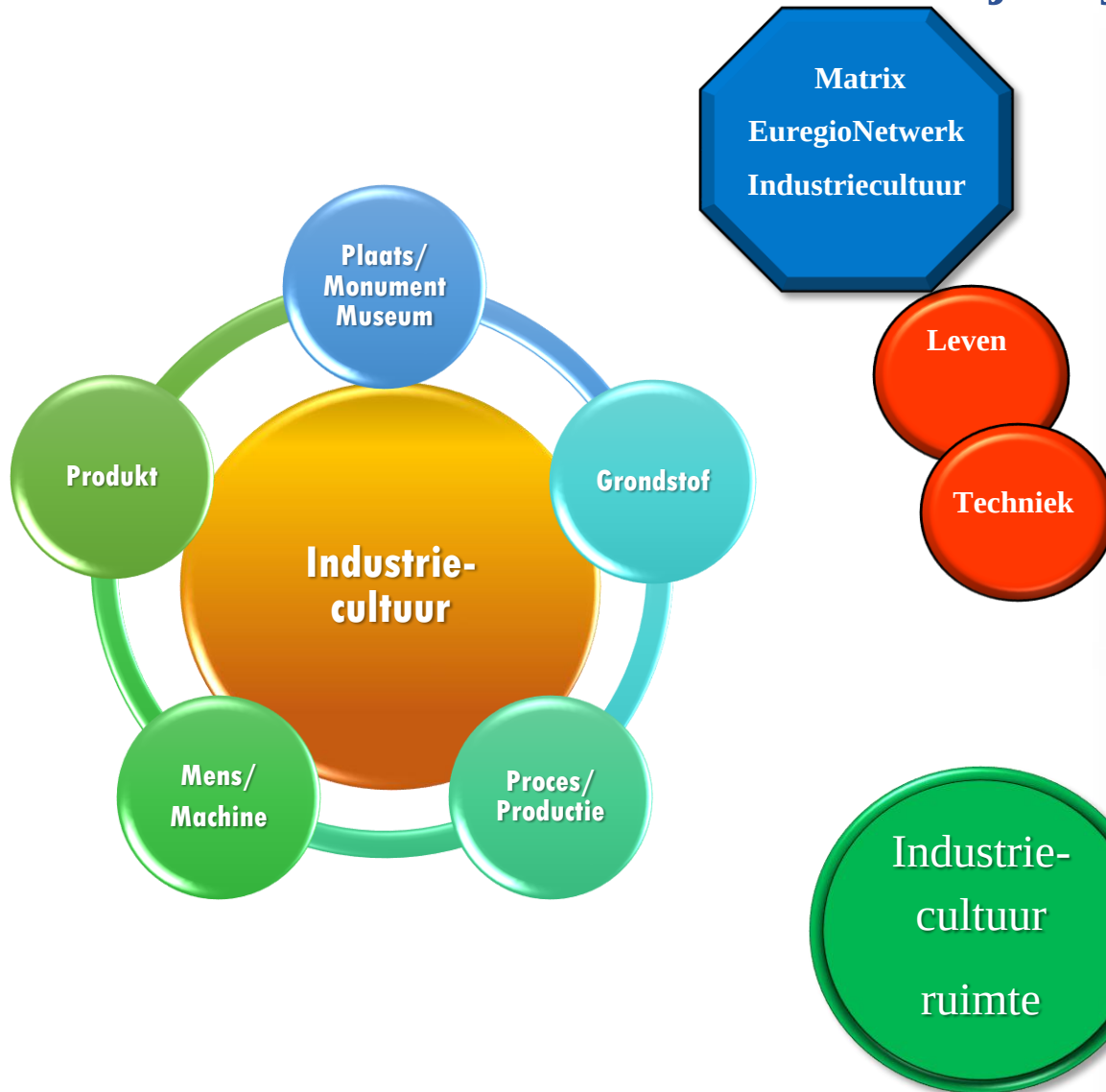
De industriecultuur en haar getuigenissen zijn de grootste ontdekkingen van het heden. Met de industriecultuur is het begin van een **nieuw wereldverhaal** dat de **transculturele dimensies van de innovaties van technologieën enerzijds en de creativiteit van de kunsten anderzijds samenbrengt**. Dit vereist dat het publiek deze plaatsen bezoekt en ervaart, en erover leert en nadenkt.

En dit proces van toe-eigening is nog maar net begonnen. De bewustwording van de industriecultuur begint in de jaren tachtig, dat is iets meer dan een generatie. Industriecultuur is in wezen een hybride van bestaand monument, tentoonstelling, wetenschapscentrum, festival, van onderzoek, bemiddeling en bezoekerscontrole. In sociaal opzicht zijn de plaatsen van de industriecultuur de "Third Places" naast werk en wonen. Bijzondere plaatsen die een buitengewone aantrekkingskracht hebben.

Educatief doel:

Het nieuwe wereldverhaal van de "industriecultuur" begrijpen".

De matrix van het onderwijstraject

De dimensies van industriecultuur binnen het EuregioNetwerk

Leven en Industriecultuur

Onderwijsvraag:

Wat zijn de belangrijkste industrieculturele producten van de Euregio die wij dagelijks gebruiken?

Lijnolie – Het superfood

Zout – De specerij van het leven

Textiel – Verwarmende kleding, mode en tafellinnen

Hoorn – Knopen en kammen voor de schoonheid

Educatief doel:

Bewustmaking van de alomtegenwoordigheid van de industriecultuur in ons leven.
Het nieuwe wereldverhaal van de "industriecultuur" begrijpen.

Leven

Meta-educatieve doelstelling:

- Zonder industriecultuur zou ons leven er anders uitzien.
- Industriecultuur is een Europees fenomeen en overschrijdt de nationale grenzen.
De Euregio produceert belangrijke industriecultuur producten.

Antwoorden:

www.industriewerk.eu/

Onderwijsvraag:

Wat is de eerste voorwaarde voor onze tevredenheid en ons geluk?

De dimensies van industriecultuur binnen het EuregioNetwerk

Techniek und Industriecultuur

Klokken – signalen van leven

Steenkool - energie uit het binnenste van de aarde - stoom en beweging

IJzer - het materiaal van de toekomst - beheersing van vuur

De beheersing van **elektriciteit** – licht, beweging, communicatie

Educatief doel:

Het nieuwe wereldverhaal van de "industriecultuur" begrijpen.

Techniek

Doelstelling meta-educatie:

- Zonder industriecultuur zou ons leven er anders uitzien.
- De industriecultuur is een Europees verschijnsel en overschrijdt de nationale grenzen.
- De Euregio produceert belangrijke industrieculturele producten.

Antwoorden:

www.industriewerk.eu/

Vraag:

Hoe kunnen we de thema's van het EuregioNetwerk aanboren?

De dimensies van de industriecultuur

Voorbeeld:

Noordmolen Ambt Delden |
Twente NL

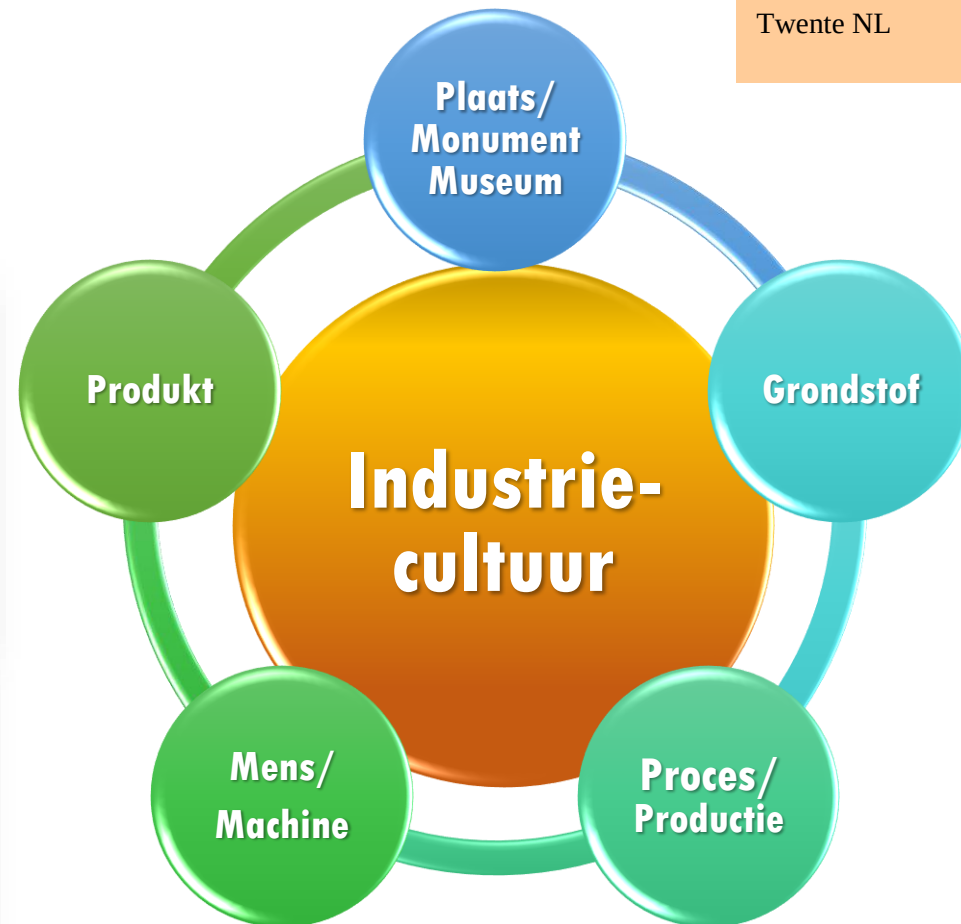
Plaats

Grondstof

Mens

Proces

Produkt

Lijnzaadolie - het supervoedsel - vroeg bewijs van industriecultuur

Noordmolen Twickel | Regio Twente NL | Noordmolen 5, 7495 VK Ambt Delden | Tel: +31 74 3761772 / +31 6 19003221

Vlasverwerking, lijnzaadolie

<https://noordmolen-twickel.nl>

www.industriewerk.eu/de/entdecken/standorte/de-noordmolen-1

Openingstijden

Elke zaterdag en zondag. Winterperiode - 12 tot 16 uur. Zomerperiode - 13 tot 17 uur.

Juni, juli, augustus en september geopend van woensdag tot en met zondag van 13 tot 17 uur.

De Noordmolen is meer dan 650 jaar oud. In mei 1347 kocht Herman van Twicklo "Huize Eijsink" en de Noordmolen aan de Azelose beek. De oliemolen werd verschillende keren gerestaureerd.

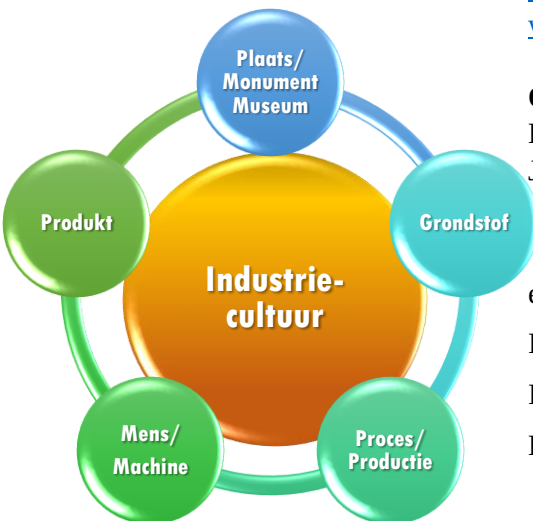
In 1976-1978 werd het molengebouw opnieuw gerestaureerd in opdracht van de Stichting Twickel.

In 1984 kreeg de molen een nieuw waterrad. De restauratie van het interieur werd voltooid in 1989.

Een zeer inspirerende plek.

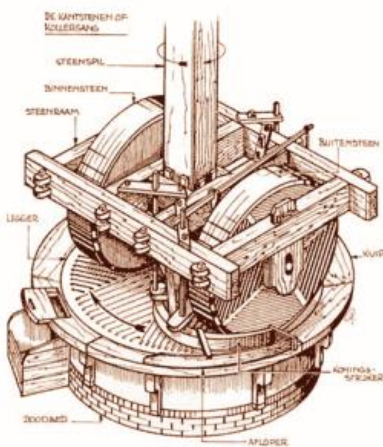
Vraag:

Wat boeit je aan de productie van lijnzaadolie?

Van de industriecultuur in de Euregio naar een fantasie van de toekomst

Lijnzaadolie van een van de oudste watermolens in de Euregio Nordmoolen | Ambt Delden, Twente NL, met zijn oorsprong in de 14de eeuw, vormt een directe link tussen een van de vroegste industriële machinetechnologieën en een superfood van nu met een grote impact op de toekomst. In 2017 werd het oude molenaarsambacht door UNESCO erkend als immaterieel cultureel erfgoed. Lijnzaadolie slaat de emotionele brug tussen onze toekomstgerichte huidige leefwereld en de industriecultuur. De goudgele, koudgeperste lijnolie uit lijnzaad, die 800 jaar lang door industriële machines werd bewerkt, is nu een van de grote fantasieën van onze moderne keukens en levenswijze. De olie ruikt kruidig naar hooi en smaakt nootachtig. Geen enkele andere plantaardige olie bevat zoveel omega-3 vetzuren als koudgeperste lijnzaadolie. Een tot twee eetlepels lijnzaadolie per dag verlengt het leven. De lijnolie uit de 14de eeuwse watermolen van Nordmoolen | Ambt Delden, Twente NL maakt ons al nieuwsgierig naar de productie en de plaats in de Euregio als illustratie en transformeert de industriecultuur in onze huidige levensfantasie.

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Zout - het kruid van het leven

Saline Gottesgabe - Rheine-Bentlage | Kreis Steinfurt D | Salinenstrasse 105, 48432 Rheine |

Tel: +49 170 5856820

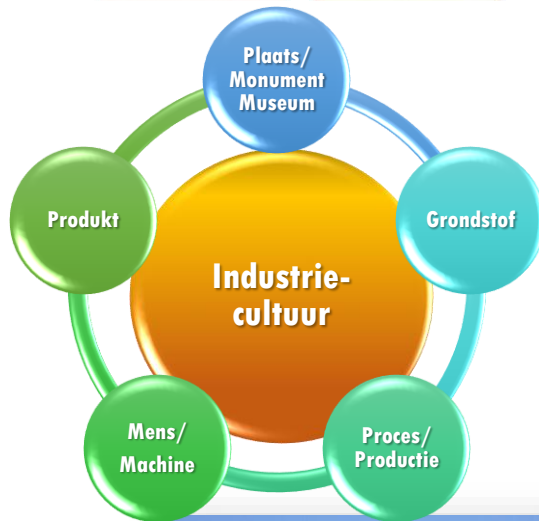
Productie van zout

<http://www.saline-gottesgabe.de/>

<https://www.industriewerk.eu/en/discover/sites/saline-gottesgabe>

Openingstijden:

Het terrein is gedeeltelijk opengesteld voor het publiek. Van april tot oktober is er op zon- en feestdagen om 15.00 uur een openbare rondleiding tegen betaling.

De winning van zout, het witte goud van de mensheid, is de belangrijkste verworvenheid voor de verfijning van ons voedsel. De zoutwinning in Bentlage werd voor het eerst vermeld in 1022. Na de Dertigjarige Oorlog (1618-1648) vond vanaf 1738 een aanzienlijke modernisering plaats. Er werd een "zoutkanaal" gebouwd om energie op te wekken met een groot waterrad, waarbij gebruik werd gemaakt van het water dat van de Ems naar de zoutziederij liep. Het zoutgehalte van de pekkel werd verbeterd door de nieuwe sorteerinstallatie, terwijl in 1745 voor het eerst zout werd gekookt in het zoutketelhuis. Een sorteerinstallatie is voor zoutwinning waarmee het zoutgehalte in het water door

Vraag:

Wat raakt u aan de zoutwinning?
EuregioNetwerk?

verdamping wordt verhoogd, waarna de verdere verwerking in een zoutfabriek veel minder energie kost. Het geproduceerde zout werd naar de zoutpakhuisen van Münster gebracht en van daaruit over de hele wereld vervoerd. Vanaf 1867, na de afschaffing van het staatsmonopolie, kreeg de Bentlager zoutziederij meer concurrentie. Daarom werd een kuuroord geopend als een andere economische pijler om de waardevolle pekkel daar te gebruiken. Vanaf 1890 werden de eerste baden gehouden in het nieuwe badhuis, nu de herberg "Gottesgabe". Tien jaar later kwam er een kuurhuis bij en nog eens tien jaar later werd in de onmiddellijke nabijheid een kindertehuis gebouwd. In 1953 werd de winning van het kostbare en waardevolle zout in Bentlage stopgezet, en in 1975 werd het pekkelbassin voorgoed gesloten. Sinds 2010 exploiteert de Vereniging ter bevordering van de zoutwinning van Gottesgabe de zoutwinning.

Zout - smaakmaker en katalysator van industriecultuur

Tafelzout is de belangrijkste smaakmaker van de mensheid. Het wordt ook gebruikt voor het zouten, het conserveren van vlees en vis. De zoutproductie is gedocumenteerd sinds de oudheid. In het Keltisch-Germaanse gebied begon men in de Bronstijd op grote schaal zout te winnen uit zeewater. Al sinds de prehistorie wordt tafelzout vervoerd over de zogenaamde zoutwegen. Omdat al heel vroeg naast zout ook andere producten op deze handelsroutes werden vervoerd, begon de moderne vervoerslogistiek met de zoutroutes. Vele steden werden zeer rijk door de zouthandel en het transport. Zout was altijd bijzonder waardevol en werd vaak zwaar belast. Er werden hoge bedragen betaald voor zout. Daarom wordt zout "wit goud" genoemd. In veel Europese landen werd de zoutbelasting, die onder een staatsmonopolie viel, pas aan het eind van de 20ste eeuw afgeschaft. Naast zout uit de berg is ook ingedampt zout, dat ontstaat door het verdampen van water, belangrijk en bevorderlijk voor de gezondheid. De zoute lucht uit de gradeertorens, die kan worden ingeademd, heeft een gezondheidsbevorderend effect.

EuregioNetwerk Industriebauwerk

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Textiel – verwarmende kleding en tafellinnen

ERIH-Ankerpunkt | TextilWerk - Bocholt LWL-Industriemuseum | Kreis Borken D |
Industriestrasse 5 / Uhlandstrasse 50, 46397 Bocholt | Tel: +49 2871 21611-0

Textielindustrie

<https://textilwerk-bocholt.lwl.org>

www.industriewerk.eu/de/entdecken/standorte/erih-ankerpunkt-textilwerk-bocholt

Openingstijden: Weverij: gehele jaar | Spinnerij: maart-oktober | dinsdag t/m zondag en feestdagen
10 - 18 uur | Laatste toegang 17.30 uur.

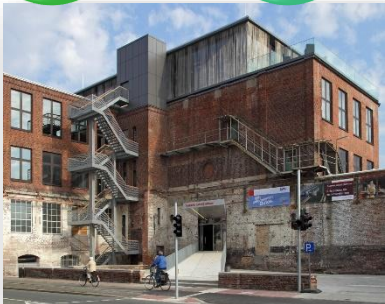
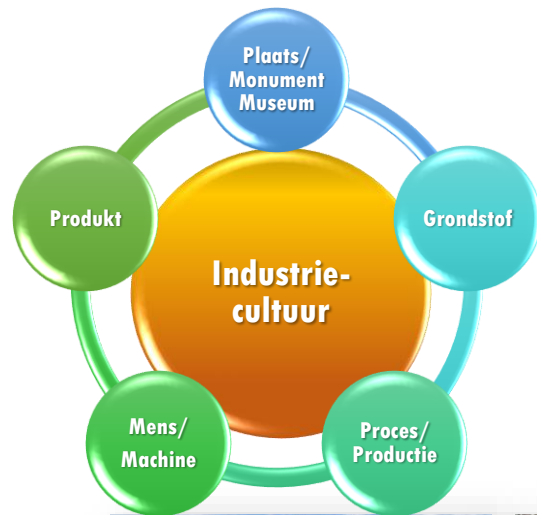
In het centrum van een nieuw cultureel kwartier tussen het stadscentrum en de Aasee ligt het

TextilWerk Bocholt met zijn weverij en spinnerij. Wie zou vermoeden dat dit ooit een van de belangrijkste locaties van de Duitse textielindustrie was? De twee locaties van het industriemuseum zijn met elkaar verbonden door een brug over de rivier de Aa. In de hallen van de historische spinnerij Herding krijgen bezoekers spannende inzichten in historische en moderne technologie, beleven modegeschiedenis en actueel design. In de weverij worden dagelijks showproducties gedemonstreerd op historische weefgetouwen en er is een volledig ingericht woonhuis met een bloeiende arbeiderstuin.

Vraag:

Wat vind je spannend aan stoffenproductie?

Het spinnen en weven van katoen heeft in Bocholt een lange traditie. Meer dan 450 jaar lang heeft de vezel, die van overzee moet worden ingevoerd, het economische leven van Bocholt en de verdere regio bepaald. Vooral tussen 1870 en de Eerste Wereldoorlog bloeide de industrie op: Bocholt telde tot 80 textielfabrieken, waar soms wel 10.000 mensen werkten.

Het TextilWerk Bocholt bestaat uit twee locaties in het zicht van elkaar, links en rechts van de rivier de Aa: de replica van een weverij die typisch is voor de regio en de historische Herding-spinnerij.

Het representatieve bakstenen gebouw uit 1907 werd gerenoveerd voor gebruik als museum en werd in 2011 geopend. Midden in de structurele crisis besloot de Landschapsvergadering van de LWL in 1984 tot de oprichting van een textilmuseum. Sinds de opening van de spinnerij in september 2011 opereren het textielmuseum en de twee locaties onder de naam "TextilWerk Bocholt".

Toen het in de jaren van hoge garenprijzen na 1900 de moeite waard werd om een eigen spinnerij op te bouwen, besloot Max Herding junior een spinnerij te bouwen naast de bestaande weverij. De voorgevel van het vier verdiepingen tellende gebouw uit 1907 met zijn representatieve watertoren keek uit op het stadscentrum en luidde het nieuwe opkomende bedrijf in. Met bijna 600 weefgetouwen en 23.600 spindels was de "Spinnweb" Herding lange tijd een van de grootste textielbedrijven in Bocholt. Het werd in 2004 omgebouwd tot een museum.

Textiel - verwarmende kleding, mode en tafellinnen

ERIH Ankerpunt | De Museumfabriek - Enschede | Regio Twente NL | Het Rozendaal 11, 7523 XG

Enschede | Tel.: +31 53 201 2099

Textielindustrie

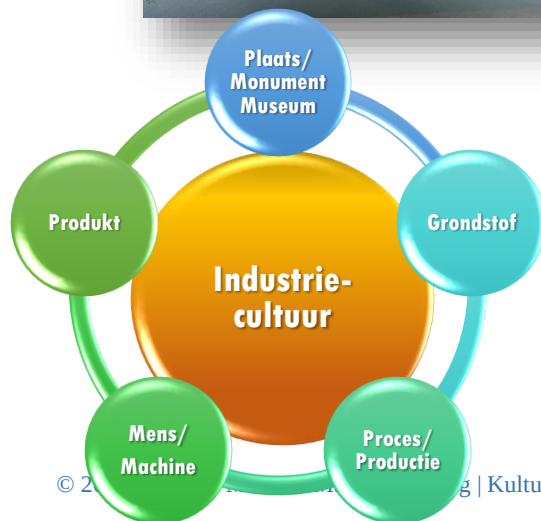
www.demuseumfabriek.nl

www.industriewerk.eu/de/entdecken/standorte/erih-ankerpunt-de-museumfabriek

Textielcollectie | Natuurhistorische Collectie | Deel van het SNNC | Depot | ScienceCenter

Openingstijden

Dinsdag - zondag, 11 tot 17 uur.

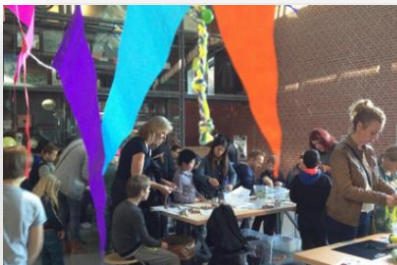
Het museum nodigt bezoekers uit voor een reis door de tijd, van de ijstijd tot nu. Het decor is de Oost-Nederlandse regio Twente, waarvan de recente geschiedenis een bloeiende textielindustrie omvat. Een van de weinige overgebleven fabrieken uit deze periode vormt het architectonische decor van het museum. Spinnen, weven en stoommachines laten, in combinatie met interactieve presentaties, zien hoezeer de industrialisatie de Twentenaren, en Enschede in het bijzonder, heeft gevormd en veranderd. De traditie van het regionale weefambacht komt tot leven, evenals de snelle

Vraag:
Welke fantasieën ontwikkel je in de museumfabriek?

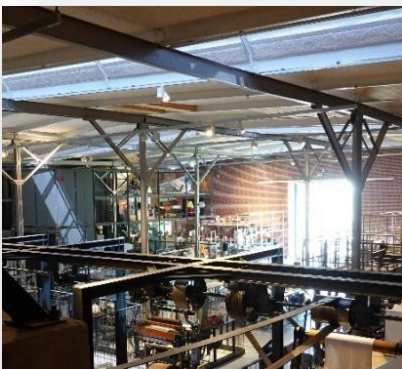
transformatie van boeren en thuiswerkers tot fabrieksarbeiders. In het hele museum staan vitrines van vloer tot plafond, met een willekeurige opstelling van voorwerpen uit de natuur- en cultuurgeschiedenis - van de wolharige neushoorn uit de ijstijd tot historische jurken en moderne campingstoelen - die een gevarieerd beeld geven van de bewogen geschiedenis van de regio. Deze caleidoscoop, die "Open Depot" wordt genoemd, is het scharnier dat de industrialisatie als een belangrijk hoofdstuk in de ontwikkeling van Twente plaatst.

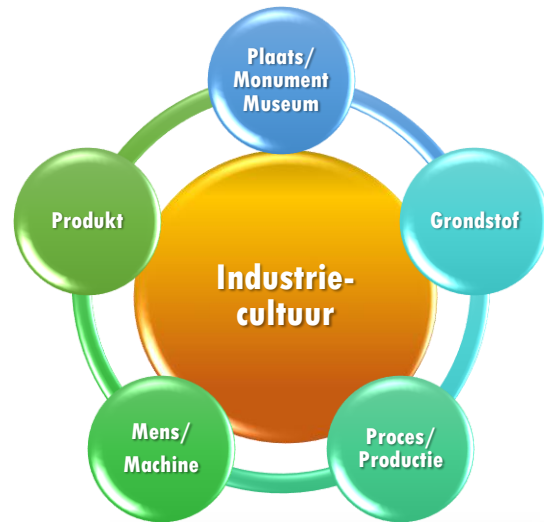
Sinds 2008 bestaat de Museumfabriek uit de fusie van drie instellingen: Natuurmuseum Enschede, Van Deinse Instituut en Museum Jannink, en heette tot mei 2018 TwentseWelle.

De Museumfabriek is een familiemuseum waar de toekomst wordt ontdekt. Door te leren, te spelen, te werken, te denken, te experimenteren en te dromen. De historische collecties van het museum zijn de belangrijkste bron van inspiratie. Ze vertellen verhalen, brengen de geschiedenis van Twente tot leven, leggen verbanden met het heden en bieden handvatten voor 'het vormgeven van de toekomst'. De Museumfabriek is de academie van de verbeelding.

Het cultuurhistorisch erfgoed van Twente is sinds de fusie verbonden met het natuurhistorisch erfgoed. De Museumfabriek is gebouwd in de wijk Roombeek in de restanten van het "Rozendaalcomplex", een voormalige textielfabriek. Dit culturele gebouw biedt ook onderdak aan kunstenaars en hedendaagse kunst. De Museumfabriek is gelegen aan de cultuurmijl in Enschede, de route die de muziekwijk in het centrum verbindt met het cultuurcomplex in Roombeek.

Textiel - verwarmende kleding en mode

Stadtmuseum im NINO-Hochbau Nordhorn | Landkreis Grafschaft Bentheim D | Nino-Allee 11,
48529 Nordhorn | Tel. +49 05921 721500

Textielindustrie

<https://stadtmuseum-nordhorn.de/nino-hochbau/>

<https://www.industriewerk.eu/de/entdecken/standorte/stadtmuseum-im-nino-hochbau>

Openingstijden

Dinsdag t/m zaterdag 14-18 uur | zondag 11-18 uur |
Feestdagen, 1 mei gesloten

Leven

Het Stadtmuseum Nordhorn toont de grote textiel- en modegeschiedenis van Nordhorn op de eerste verdieping in de NINO-hoogbouw op een oppervlakte van meer dan 1.200 vierkante meter. Meer dan 100 jaar lang was het motto: "Nordhorn hangt aan een zijden draadje katoen". In het begin van de jaren zestig telden de grote textielbedrijven van de stad - NINO, Povel en Rawe - nog bijna 12.000 werknemers die jaar na jaar miljoenen meters stof produceerden. Een tijd waarin met name

Vraag:
Wat boeit jou aan mode?

het bedrijf NINO opklom tot de "Champions League" van de Europese textielindustrie. Zoals vele andere textielfabrieken in West-Europa moesten NINO, Povel en Rawe het hoofd bieden aan de omwentelingen van de mondialisering die in de jaren 1970 begonnen. In de zomer van 2001 staakte Rawe, de laatste van de "Grote Drie" textielfabrieken in Nordhorn, de productie.

Het museum toont talrijke foto's, film- en televisiereportages, bedrijfsbladen, schilderijen, werkcertificaten en voorwerpen die betrekking hebben op de textielindustrie in het graafschap Bentheim. De tentoongestelde stukken bieden een uniek en compleet inzicht in de arbeidswereld van de industriële geschiedenis van Nordhorn.

De tentoonstelling in het Stadtmuseum is een eerbetoon aan de mode- en reclamewereld van de textielindustrie van Nordhorn. Een steeds wisselende selectie uit de meer dan 100.000 foto's in de museumcollectie, modetijdschriften, originele kledingstukken van NINO-, Povel- en Rawe-stoffen, honderden stalenboeken en stalenbonnen, collectiecatalogi en promotieartikelen uit de NINO-, Povel- en Rawe-geschiedenis vormen samen een tijdreis door de modewereld van de naoorlogse decennia, geïnspireerd door de textielarbeiders van Nordhorn.

Als gevolg van deglobalisering staakte in de zomer van 2001 Rawe, de laatste van de "Grote Drie" textielfabrieken in Nordhorn, de productie.

Het museum toont talrijke foto's, film- en televisiereportages, bedrijfsbladen, schilderijen, werkcertificaten en voorwerpen die betrekking hebben op de textielindustrie in het graafschap. De tentoongestelde stukken bieden een uniek en compleet inzicht in de arbeidswereld van de industriële geschiedenis van Nordhorn.

De tentoonstelling in het Stadtmuseum is een eerbetoon aan de mode- en reclamewereld van de textielindustrie van Nordhorn. Een steeds wisselende selectie uit de meer dan 100.000 foto's van de museumcollectie, modetijdschriften, originele kledingstukken van NINO, Povel en Rawe stoffen, Honderden patroonboeken en monsterbonnen, collectiecatalogi en promotieartikelen uit de NINO-,

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Povel- en Rawe-geschiedenis verenigen zich tot een tijdreis door de modewereld van de naoorlogse decennia, geïnspireerd door de textielarbeiders van Nordhorn.

Een groot deel van de tentoongestelde modefoto's is genomen tussen 1950 en 1990 toen miljoenen werden besteed aan merkreclame voor kleding van NINO-stoffen, zoals de beroemde "NINO flex coat". Mode reportages wereldwijd geïllustreerd in tijdschriften als "Vogue", "Stern", "Brigitte", "Petra", "Film und Frau" of zelfs het jaren-60 cult magazine "TWEN". U kunt foto's ontdekken van legendarische fotografen als Helmut Newton, F.C. Gundlach en vele anderen. Thematische eilanden vertellen ook het verhaal van NINO's samenwerking met beroemde ontwerpers als Karl Lagerfeld, Daniel Hechter en Heinz Oestergaard.

In de "Kleedkamer" kunnen bezoekers zelf historische kleding passen.

Hoorn - knopen en kammen voor schoonheid

Nationaal Onderduikmuseum c.a. - Aalten | Regio Achterhoek NL | Markt 12-16, 7121 CS Aalten |

Tel: +31 53 201 2099

Hoornindustrie

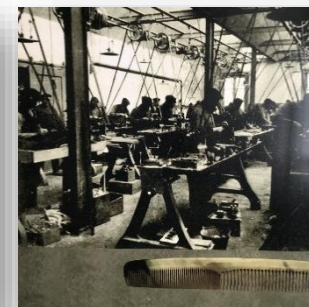
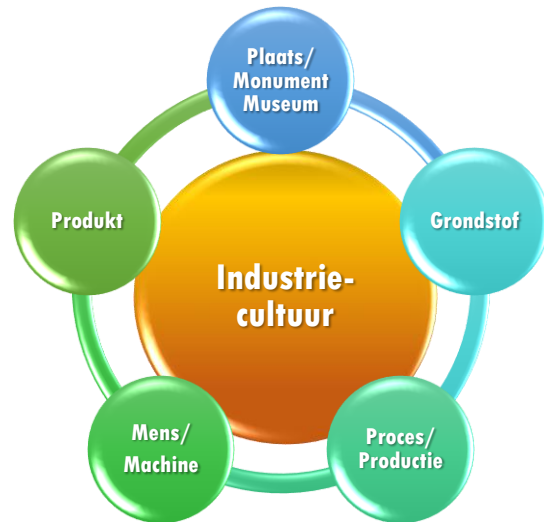
<https://nationaalonderduikmuseum.nl/>

www.industriewerk.eu/de/entdecken/standorte/aaltense-musea

Openingstijden

Dinsdag t/m vrijdag 10 - 17 uur, zaterdag en zondag 13 - 17 uur

Nationaal Onderduikmuseum, en textielhistorie van de vroegere families Driessen die in het begin van de 19de eeuw uit Duitsland naar Aalten kwamen. Uniek in Nederland is de hoornindustrie, die in Aalten van 1855 tot het midden van de vorige eeuw een bloeitijd kende. "Duitse pijpen", wandelstokken, knopen en kammen waren de voornaamste producten. De landbouwcollectie in de oude Dorpsboerderij laat zien hoe de boeren vroeger leefden en werkten.

Naast het thema onderduiken vertelt het museum over het leven en werken in Aalten en omgeving. De textielindustrie en de hoornindustrie tonen de onderlinge verbondenheid van de bevolking aan

Vraag:

Wat is de betekenis van knopen voor schoonheid?

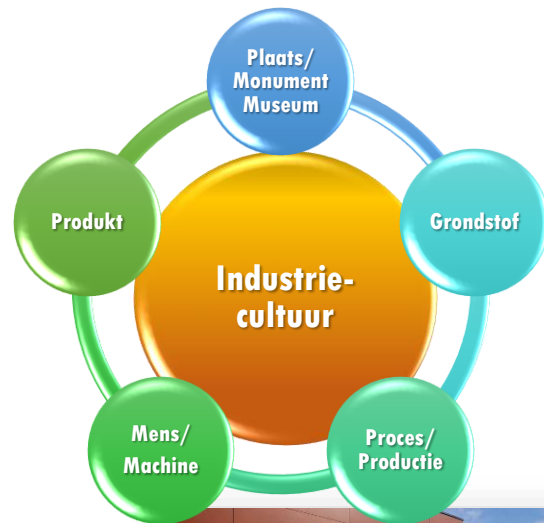
beide zijden van de grens. In het begin van de 19de eeuw vestigden de families Driessen zich in Aalten. Zij richtten textielfabrieken op waar meer dan een eeuw lang veel mensen werkten.

Knopen en knoopsgaten (in plaats van lussen) werden in de 13de eeuw in Duitsland uitgevonden. De nieuwe methode verspreidde zich snel in Europa en zorgde voor een revolutie in de mode. Met de hoornen knoop en het knoopsgat werd het mogelijk om nauwsluitende jurken te maken. Tot de uitvinding van het plastic was de hoornen knoop het meest geschikte middel om nauwsluitende kleding te sluiten, wegens zijn sterkte en gelijktijdige soepelheid.

De hoornraaiers leerden hun vak in Duitsland. Zij vestigden ook fabrieken in de gemeente Aalten. Van 1855 tot het midden van de vorige eeuw werden hier "Duitse pijpen", wandelstokken en knopen gemaakt. Deze voorwerpen van hoorn zijn te zien in de Hoornkamer van het museum. De vijf families die de hoornindustrie in Aalten hebben vormgegeven, worden hier gethematiseerd. Op de Hoornroute door Aalten zijn er plaatsen waar de hoornindustrie kan worden ervaren.

De landbouwcollectie op de oude dorpsboerderij laat zien hoe de boeren vroeger leefden en werkten. Veel van wat ze nodig hadden was zelfgemaakt. Van boerenkarren tot bedsteden en weefstoelen. Uit de verzameling verhalen van het museum blijkt dat de landbouwsector en de beide industrieën een belangrijke rol hebben gespeeld in de onderduik en het verzet tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Klokken - Signalen van leven

Westfaalse Klokkenmuseum | Kreis Borken D | Lindenstrasse 4, 48712 Gescher

Tel: 02542 7144 of 02542 60505

Gieterij

www.glockenmuseum-gescher.de

www.industriewerk.eu/de/entdecken/standorte/westfaelisches-glockenmuseum

Openingstijden: dinsdag - zondag 10 – 17 uur

Tijdens de rondgang door bijna 900 jaar Westfaalse klokkengeschiedenis worden klokken "geslagen" en in werking gesteld. Bezoekers kunnen het klankverschijnsel en het muziekinstrument "bel" op een verrassende manier ervaren en horen.

Techniek

Het feit dat klokgeluiden niet alleen kunnen worden gehoord, maar ook kunnen worden gezien en gevoeld, wordt door de waterbel op een unieke manier duidelijk gemaakt. De geschiedenis van de klokken, maar ook de legenden van klokken uit het Romeinse kamp Haltern, uit vroegmiddeleeuwse

Vraag:
Raken klokgeluiden je?

kapellen of uit moderne kerken worden uitvoerig beschreven. Ook klokkenlegendes, legendes en historische ringgebruiken die bijna vergeten zijn, spelen een belangrijke rol.

Het ontstaan van een klok van de berekening en tekening tot het gieten wordt duidelijk in de klokkengieterij. Mallen, gereedschappen en sjablonen van klei geven inzicht in de onbekende werkwereld van een klokkengieterij. De vele manieren waarop klokken versierd zijn en de betekenis van de uitgebreide opschriften en decoratieve elementen op de buitenmuren worden toegelicht aan de hand van geselecteerde klokken. Meterslange afdrukken van inscripties en sierbanden, alsmede patronen en sjablonen getuigen van het meesterlijke werk van kunstenaars en klokkengieters. Talrijke stadhuis-, school- en winkelklokken getuigen van het belang van klokken in het beroepsleven en het dagelijkse leven van de voorbije eeuwen. De verschillende vormen en geluiden van dierenbellen en bellen worden voorgesteld. In het museum wordt zelfstandig "onderzoeken - ontdekken - uitproberen" uitdrukkelijk aangemoedigd. Op zoek naar het "geheim van de klok" nodigen praktische stations bezoekers van alle leeftijden uit om klokonderzoeker, klankspecialist of klokkengieter te worden. Mediastations met films, beeldsequenties en teksten bieden meer informatie over klokken, hun geluiden en hoe ze worden gemaakt. Door het geluid van de klokken kun je de industriecultuur "horen".

Steenkool - energie uit het binnenste van de aarde - stoom en beweging

Mijnbouwmuseum Ibbenbüren | Kreis Steinfurt D | Mijnbouw

www.rag-anthrazit-ibbenbueren.de/

www.industriewerk.eu/de/entdecken/standorte/bergwerk-ibbenbueren

Het belangrijke Museum zu Steinkohle is momenteel gesloten en wordt heringericht. Een architectuurwedstrijd voor het ontwerp van de bezoekersingang is gepland voor het najaar van 2022.

Techniek

Plaats/
Monument
Museum

Produkt

Industrie-
cultuur

Grondstof

Mens/
Machine

Proces/
Productie

Steenkool is de belangrijkste energieleverancier van de industriële revolutie. Steenkool drijft de stoommachines aan, stookt de kachels en drijft de elektrische generatoren aan die een nieuw tijdperk inluiden. De mijnbouw heeft een lange traditie in de regio Tecklenburg. In oude documenten wordt reeds 500 jaar geleden melding gemaakt van het gebruik van steenkool uit Ibbenbüren. Wat begon met opgravingen aan de oppervlakte werd door de eeuwen heen voortgezet met galerijen en schachten. Tot eind 2018 concentreerde de mijnexploitatie haar steenkoolwinning op de waardevolle antracietlagen die op een diepte van 1300 tot 1600 m liggen, waarmee het de diepste steenkoolmijn ter wereld is. Het mijnmuseum is gevestigd op het voormalige fabrieksterrein. De collecties bevatten bewijzen van mijnbouwactiviteiten uit twee eeuwen: machines, werktuigen en uitrusting die de

Vraag:

Heb je een fantasie over de energie die in de aarde is opgeslagen?

mijnwerker ondersteunden bij zijn vaak gevaarlijke werk. Traditionele kostuums en uniformen, modellen en mijnwerkerslampen, mineralen en fossielen, mijnbouwkunst en -ambachten, beeldhouwwerken en schilderijen maken eveneens deel uit van de collectie, evenals tentoonstellingen uit de historische mijnbouwindustrie van ertsmijnbouw en minerale rijkdommen van de regio. Verslagen over bergfestivals van de afgelopen decennia completeren de collectie. De machines en werktuigen geven een beeld van de werksfeer uit een vervlogen tijdperk. Antraciet neemt onder de harde kolen een bijzondere plaats in wegens zijn hoge calorische waarde en zijn glans. Vanaf het allereerste begin was het een gewilde grondstof en brandstof voor de industrie en de verwarming van woningen.

In vroeger tijden waren pronkkachels het verwarmingscentrum van het huis. In het mijnmuseum vindt de bezoeker naast een presentatie van antraciet ook een kleine parade van kachels. Kolenploegen en schildsteunen vormen de basis van de moderne, mechanische kolenwinning. De historische ontwikkeling van dit mijnbouwsysteem vanaf het begin tot de jaren 1980 wordt getoond in de rijke collectie tentoongestelde voorwerpen. Als getuigen van lang verzonken werelden heeft het museum een breed scala aan fossielen uit de mijn en het geologisch gevarieerde gebied tussen de Eems en de Weser. De collectie varieert van 300 miljoen jaar oude plantenafdrukken tot haaientanden uit het Tertiair. De collectie mineralen maakt indruk door haar verscheidenheid aan kleuren en kristalvormen. <https://www.rag-anthrazit-ibbenbueren.de/bergwerk/film-danke-kumpel/>

Het vuur beheersen - ijzer het materiaal van de toekomst

ERIH-Ankerpunt | DRU Industriepark Ulft | Regio Achterhoek NL | Hutteweg 24, 7071 BV Ulft | Tel.; +31 315 200150

Gieterij

www.dru-industriepark.nl

www.industriewerk.eu/de/entdecken/standorte/erih-ankerpunt-dru-industriepark

Openingstijden

Portiershuis: maandag - vrijdag 8:30 – 22 uur | zaterdag 10 – 24 uur | zondag 10 – 22 uur.

Receptie en kassa: maandag - vrijdag 9 - 17 uur | zaterdag 11 - 16.00 uur | zondag 11 - 16 uur

Grand Café Het Schaftlokaal: maandag en zondag 10 - 22 uur | dinsdag - zaterdag 10 - 24 uur

Keuken Grand Café Het Schaftlokaal: dagelijks 11 - 21 uur

IJssalon dagelijks: 12 - 20 uur

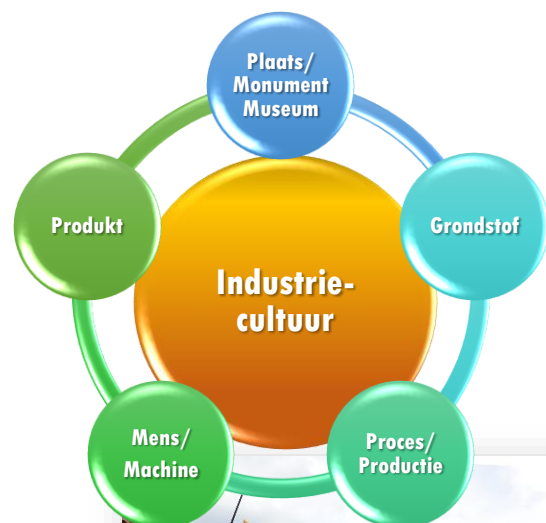
Congrescentrum, bezoekerscentrum, gedenkteken voor de arbeiders.

European
Route
of Industrial
Heritage

www.erih.net

Techniek

IJzerproductie en ijzergieterij zijn de sleuteltechnologieën van de industriecultuur en mijlpalen van het menselijk genie. Ulft, aan de Oude IJssel, was ooit een centrum van de Nederlandse ijzerindustrie. IJzerhoudend gesteente uit de grond vormde de basis voor een wereldberoemde gieterij waar meer dan twee eeuwen lang metaal werd gesmolten en gesmeed. De "ijzersmelterij" van de DRU voorzag miljoenen klanten over de hele wereld van producten zoals fornuizen, pannen en

Vraag:

Welke betekenis hebben ijzeren vaten voor uw leven?

EuregioNetwerk Industriebauwerk

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

badkuipen. In het schilderachtige landschap van de Achterhoek liggen zeven industriële monumenten. De DRU in Ulft staat symbool voor de ijzerindustrie in de Achterhoek, die al sinds de 18de eeuw furore maakt. Lange tijd was de DRU de belangrijkste werkgever in de regio. Als industriemonumenten hebben bijna alle oude fabrieksgebouwen een tweede leven gekregen. Het Oude IJsselgebied staat ook bekend als de bakermat van de Nederlandse gietijzerindustrie. In de 17de eeuw begon men hier met het smelten van ijzererts, het zogeheten primair erts, in kleine hoogovens. De regio telde ooit tien ijzergieterijen met het naburige Duitse IJsselgebied en zijn zijrivier de Aa. In deze particuliere initiatieven sloten zich rijke burgers, zoals investeerders, vaak aan bij de plaatselijke adel. Zo was de Graaf van Bergh in 1754 als geldschietster en landeigenaar betrokken bij de oprichting van de "Ysermoel" in Huis Ulft.

De hoogoven / ijzergieterij, aangedreven door een waterrad, ontwikkelde zich pas als Ulftsche IJzerhut nadat Bernard Diepenbrock en zijn neven Theodor en Bernard Reigers de leiding van het bedrijf hadden overgenomen. Zij woonden in Bocholt, waar zij ook een ijzergieterij bezaten. In 1811 werden de twee families eigenaar van de fabriek en werd de naam Diepenbrock en Reigers Ulft (DRU) geboren. In de 18de eeuw produceerde de DRU-fabriek voornamelijk haarden, kanonskogels, potten en eenvoudige kachels. In de loop van de 19de en 20ste eeuw werd het assortiment uitgebreid met badkuipen, emailwerk, plaatwerk, machine-onderdelen, auto-onderdelen en gashaarden. Rond 1900 werd een nieuwe fabriek gebouwd, verplaatst naar de Oude IJssel, en vanaf dat moment breidde de fabriek zich regelmatig uit. Veel van de gebouwen uit deze periode vormen nu het industrieel erfgoed. In het midden van de jaren zestig werkten hier ongeveer 1.500 mensen. De producten en werden naar 23 landen geëxporteerd. Na economisch moeilijke jaren verliet DRU Verwarming Ulft in 1999, het industrieel erfgoed werd een rijksmonument en er werd een grootschalige herontwikkeling uitgevoerd. Waar DRU ooit symbool stond voor de ijzerindustrie, is het nu een van de meest succesvolle voorbeelden van hergebruik van industrieel erfgoed in

Nederland. Op het DRU Industriepark zijn organisaties gevestigd die samen een uitgebreid programma bieden op het gebied van cultuur, educatie, innovatie, participatie, toerisme, geschiedenis en media. Het **Portiersgebouw** is een van de oudste complexen op het DRU-terrein en bestaat uit zeven gebouwen. In 2009 werden deze gebouwen omgebouwd tot een theaterzaal en een popgebouw. Tegenwoordig wordt het gebruikt als toneelzaal, vergader- en evenementenzaal, bibliotheek en raadzaal voor de gemeenteraad.

Andere gebouwen zijn: het **Ketelhuis** uit 1895, het **Loonbureau** van rond 1920 met het bezoekerscentrum "**DRU Inspiration Point**" (DIP). In de **Afbramerij** werden vroeger gietijzeren producten afgewerkt, tegenwoordig wordt het gebruikt voor tentoonstellingen. De **SSP-Hal** bestaat uit vier gebouwen en werd in een periode van meer dan 40 jaar gebouwd, van 1922 tot 1968: de voormalige koepeloven, de badkuipgieterij, met gieterij 4 en 5. De gieterij werd in 1973 gesloten. Het complex met een oppervlak van 5.500 m² bidt ruimte voor evenementen, zoals beurzen en kerstmarkten. Het herbergt een deelcollectie van het Nederlands IJzermuseum, met name voormalige DRU-producten. Het **Beltman-complex** werd in 1913 geopend en werd ontworpen door de eminente Industriearchitect Gerrit Beltman. De emailfabriek emailleerde gietijzeren en plaatijzeren producten, vooral potten en pannen. De **Badkuipenfabriek** was de emaillefabriek voor badkuipen waar gegoten badkuipen werden geëmailleerd en opgeslagen. Het is ontworpen door Gerrit Beltman in 1920. De schoorsteen De **Fakkel** is bedoeld als monument voor de arbeiders. De fabrieksschoorsteen kan worden gezien als een uitroep teken van waardering voor de vele mensen die op het terrein en in de regionale metaalindustrie het beste van zichzelf hebben gegeven en hebben bijgedragen tot de sociaal-economische kracht van de regio. Het gedenkteken voor de arbeiders werd in 2014 voltooid. Het **Frank Daamen-gebouw** werd in 1962 gebouwd als nieuw DRU-kantoor met een ruime kantine voor de werknemers, een mooi voorbeeld van wederopbouwarchitectuur. Het werd in 2018 door de

stad aangekocht en is vernoemd naar de directeur die de DRU van 1959 tot 1971 naar grote bloei leidde. Dit gebouw is het enige op het fabrieksterrein dat geen rijksmonument is.

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

European
Route
of Industrial
Heritage

www.erih.net

Techniek

De beheersing van elektriciteit – licht, beweging, communicatie

ERIH-Ankerpunt | Oyfo Techniekmuseum, Oyfo Kunst en Techniek | Regio Twente NL | Floris

Hazemeijerstraat 300, 7555 RJ Hengelo | Tel: +31 74 2430054

Elektrotechniek

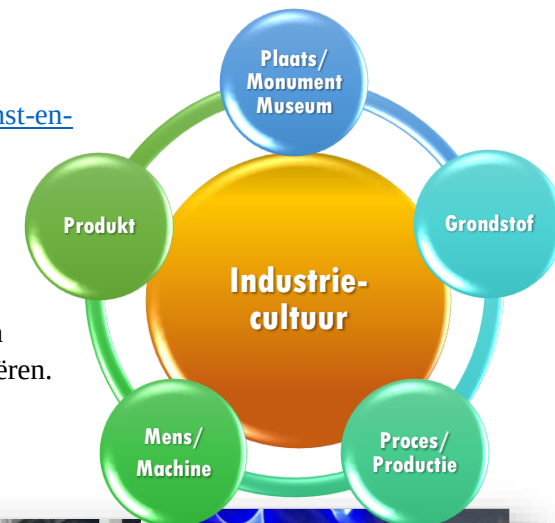
www.oyfo.nl

www.industriewerk.eu/de/ontdecken/standorte/erih-ankerpunt-oyfo-techniekmuseum-oyfo-kunst-en-techniek

Openingstijden:

Maandag t/m vrijdag: 9.00 - 21.00 uur Zaterdag en zondag: 10.00 - 17.00 uur

Oyfo is een **technologiemuseum en ScienceCentre**, alsmede een kunstacademie. Oyfo is een inspirerende ontmoetingsplaats waar mensen kunnen onderzoeken, samenwerken, leren en creëren. Erfgoed als hulpbron.

Elektrotechniek, met zijn beheersing van elektriciteit, is de sleutel tot onze moderne wereld en het wereldwijde internet. Het zal de industriecultuur in de toekomst bepalen.

Vraag:

Kun je je een wereld zonder elektriciteit voorstellen?

De Stichting HEIM, Hengelo's Onderwijs- en Industriemuseum, opgericht door de Werkgroep Industriële Archeologie van Oald Hengel - thans Museum Hengelo - is de grondlegger van het Techniekmuseum HEIM, opgericht in 1983 en later omgedoopt tot het Oyfo Techniekmuseum. Tot ver in de 19de eeuw was er in Twente veel lokale industrie. Vooral op het gebied van textiel. Weven met handweefgetouwen. Na 1830 deed de stoommachine zijn intrede en in 1854 stichtte Charles Theodorus Stork zijn door stoomkracht aangedreven weverij in Hengelo. Daarna verhuisde hij zijn machinefabriek van Borne naar deze stad. Hengelo komt op een kruispunt van spoorwegen te liggen, mede dankzij Stork. De industrie bloeit. Kort na 1900 legde de komst van twee elektrotechnische bedrijven de basis voor de verdere uitbreiding van de stad. R.W.H. Hofstede Crull verhuist zijn **Twentsch centraal station voor elektriciteitsvoorziening** van Borne naar Hengelo en sticht Heemaf, de **Hengelosche fabriek voor elektrische en mechanische apparaten**. Floris Hazemeijer werkt hier ook. Hij is de stichter van Hazemeyer, een fabriek van elektrische schakelborden, laag- en middenspanningsschakelaars, die in 1963 in Holec werd opgericht, later Eaton.

In 2005 verhuisde het museum naar de Wilhelminaschool aan de Industriestraat. Het gebouw, dat inmiddels is uitgeroepen tot nationaal monument, werd in 1917 gebouwd door C.T. Stork. De school diende als "nijverheidsschool" voor de toekomstige werknemers van de Storkfabrieken en de Dikkersgieterij. Sinds zijn oprichting heeft het museum een gevarieerde collectie opgebouwd en beheert het momenteel meer dan 3.000 voorwerpen. De basis van deze collectie is de geschiedenis van de industrie in Hengelo en Twente. De collecties van het museum bestaan niet alleen uit voorwerpen. Er is een museumbibliotheek met meer dan 500 technische en historische werken, een uitgebreid archief met tijdschriften, bedrijfpublicaties, tekeningen, foto's en films.

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

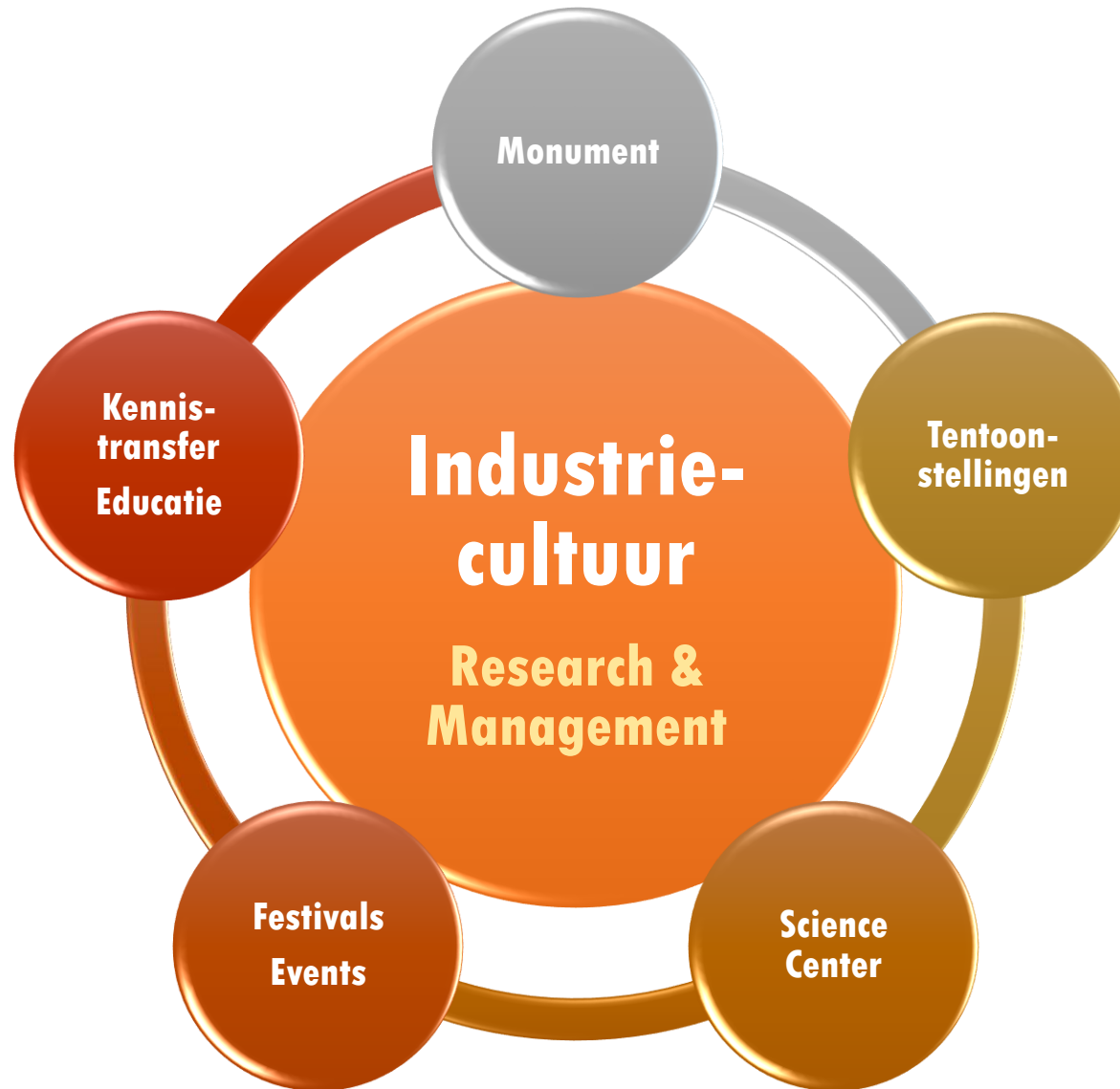

Het CREA Centrum voor Kunsteducatie en Techniekmuseum HEIM bundelden in 2015 hun krachten. De Muziekschool Hengelo volgde deze fusie in 2017. Vandaag vormen deze samen een organisatie voor kunst, technologie en erfgoed onder de nieuwe naam: Oyfo Kunst & Techniek.

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Discours:

Fundamentele vraagstukken van de industriecultuur in Europa en de antwoorden

Kennis

Resultaten van de bijeenkomst van deskundigen uit vijf landen over het thema "Europa - eerste continent van de industriecultuur", in het UNESCO Wereldcultureerfgoed Völklinger Hütte, Saarland, op 11 en 12 oktober 2018.

Georganiseerd door de Völklinger Hütte - Europees Centrum voor Kunst en Industriecultuur - in samenwerking met het Europees Erfgoedjaar 2018 Sharing Heritage en met ERIH - European Route of Industrial Heritage, en met steun van de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden en ondersteund door de Stichting Industriecultuur Nederland.

Het doel van de expert meeting "Europa - eerste continent van de industriecultuur" in de Völklinger Hütte was om antwoorden te vinden op de aan de orde gestelde thema's en vragen, waaruit blijkt dat Europa sinds het begin van de industriecultuur, ondanks verschillende politieke systemen, een samenhangend cultureel gebied is geweest, dat door vergelijkbare doelstellingen werd bepaald en waarvan de mensen een vergelijkbare ontwikkeling hebben doorgemaakt.

Vanuit Europa verspreidde het idee van de industriecultuur zich over de hele wereld.

De onderwerpen | vragen - antwoorden - basis voor discussie

1. Europa, het eerste industriële continent

Welke veranderingen doen zich voor bij de mensen als gevolg van de industriecultuur in Europa?

Het proces van de industriële revolutie is een van de meest ingrijpende en blijvende veranderingen in de samenleving en in het leven van de mensen in de loop van de geschiedenis. Het begint in de tweede helft van de 18de eeuw en intensiveert in de 19de eeuw, vooral in Engeland, en verspreidt zich vervolgens naar West-Europa (en later de VS). Sinds het einde van de 19de eeuw vindt deze overgang van een agrarische naar een industriële samenleving ook plaats

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

in andere delen van Europa, tot in Azië toe. Wij duiden deze fase van de menselijke cultuur aan met de term **industriecultuur**.

In deze fase ontwikkelen de technologie, de productiviteit van de bedrijven en de wetenschappen zich explosief, er ontstaat een nieuwe burgerlijke cultuur van musea, archieven en theater, maar ook van monumenten en historisch onderzoek. Deze fase van industrieculturele ontwikkeling gaat gepaard met een sterke toename van de bevolking in de productiecentra en een intensivering van sociale misstanden. De sociale kwestie, in combinatie met de onrust onder de arbeiders en de inspanningen voor sociale hervorming, is de aanleiding voor onze huidige levensstandaard. Binnenlandse sociale ongelijkheden werden steeds meer als een probleem gezien. Voor het eerst konden grote delen van de bevolking van een relatieve welvaart genieten. De relatieve welvaart en de sociale ongelijkheden waren echter niet overal in Europa gelijk; er waren verschillen van west tot oost. Bij de beschouwing van het industriecultureel erfgoed in Europa moet rekening worden gehouden met gedifferentieerde gradaties van sociale identificatie, vooral in de periode tussen 1945 en 1990.

De migratieprocessen, die door het begin van de industriële revolutie werden versterkt, hebben in een langdurig proces bijgedragen tot de culturele verrijking, verdraagzaamheid en solidariteit in Europa.

De industriecultuur heeft onze ideeën beïnvloed over werk en prestaties, sociale zorg en sociale voorzieningen, en wereldwijde netwerken, grenzenloze reismogelijkheden voor iedereen, maar het heeft ook geleid tot wereldwijde culturele netwerken.

De wortels van het moderne Europa en de Europese Unie liggen in de Unie van Kolen, IJzer en Staal van de jaren-50.

Tegenwoordig onderscheiden we vier fasen in de industriecultuur.

De eerste industriële revolutie vanaf het midden van de 18de eeuw met de opkomst van industriële productiecentra en nieuwe vervoersinfrastructuren zoals spoorlijnen en schepvaartlijnen.

De tweede industriële revolutie vanaf ongeveer 1900 met haar intensieve mechanisering, grootschalig gebruik van elektriciteit en massaproductie van goederen, radio- en televisiestations, maar ook autowegen en luchtvaartmaatschappijen.

De derde industriële revolutie vanaf 1970 met de opkomst van de micro-elektronica en internet, en de vierde industriële revolutie (Industrie 4.0) sinds 2010 met zijn uitgebreide digitalisering en het wereldwijd op een netwerk aangesloten cloudgebaseerde internetsysteem.

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Digitalisering, met haar enorme mogelijkheden maar ook haar risico's, is de grote visie van onze tijd. De wonderen van de cultuur worden in de waarste zin van het woord beheersbaar gemaakt met digitale transformatie. De fase van de vierde industriële revolutie, met zijn complexe zwarte dozen en wereldwijde communicatie voor iedereen, breidt de fase van de industriecultuur met de gigantische analoge machines en hun krachtige mens-machine-systemen uit tot een nieuwe kosmos.

Vanaf 1970 werd voor deze fase van de menselijke ontwikkeling de term industriecultuur gevormd als synoniem van een bijzondere cultuur, waarmee de monumenten van het industriële tijdperk werden bedoeld, maar ook de herinneringsculturen van de musea en de ensceneringen van het theater die er thuis waren. De industriecultuur kent, in tegenstelling tot de klassieke hoge culturen, lage toegangsdrempels voor mensen. Dit betekent dat de voorwaarden voor een cultuur voor allen gegeven zijn. Industriële cultuur is sinds 2007 het centrale thema van alle Europese culturele hoofdsteden. Industriecultuur is geen doel op zich, maar vormt een toegang tot ons en onze waarden.

De Völklinger Hütte is als eerste UNESCO-werelderfgoed een uitdrukking, symbool en (geworden) realiteit van de industriecultuur. Een essentiële taak voor de toekomst zal erin bestaan de nieuwe perspectieven die de digitalisering biedt, te combineren met ons begrip van de door de industriecultuur gevormde wereld.

2. Werken volgens de klok

Wat betekent de industriële revolutie als nieuw wereldperspectief voor het leven van de mensen in een veranderende samenleving in Europa?

Terwijl in de agrarische fase het verloop van de seizoenen en de tijden van de dag het leven en werken van de mensen bepaalden, werden in de fase van de industriecultuur het leven en werken van de mensen bepaald volgens de klok. Met de overgang naar de eerste industriële revolutie (halverwege de 18de eeuw tot het einde van de 19de eeuw) werd de klok het bepalende perspectief van de dagelijkse routine. Dit gold niet alleen voor het werk met machines, maar voor alle leer-, studie- en werkrouines van de dag. Vanaf 1918 werd er gewerkt in ploegen van acht uur, daarvoor waren er zelfs ploegen van 12 uur. Nu was de dag verdeeld in acht uur werk, acht uur vrije tijd en acht uur slaap.

Tenzij het industriële productieproces 24 uur per dag ononderbroken doorging, was het onderhevig aan de noodzakelijkheden die werden opgelegd door de mechanische werktuigen,

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

energiebronnen en machines. In tegenstelling tot landbouwprocessen, waar natuurlijke gebeurtenissen tot actie leidden (melken, hooien, zaaien, oogsten), konden de exploitanten van industriële ondernemingen het productieproces op een zelfbepaalde wijze op gang brengen, vertragen of beëindigen, en dit in de regel onafhankelijk van de weersomstandigheden en de seizoenen. Menselijke arbeid volgde de noodzakelijkheden van het machinale ritme. Werken volgens de klok was onontbeerlijk in het industriële proces. Het werd een realiteit, maar niet noodzakelijk een nadeel. De klok zorgde ook voor synchronisatie en discipline onder de arbeiders.

Tijdens de Tweede Industriële Revolutie (vanaf ongeveer 1900) bereikte de technologische ontwikkeling een hoogtepunt in de massaproductie met behulp van productieketens. Het toenemend gebruik van de transportband begon het tempo en het ritme van het productieproces te bepalen. De menselijke arbeid werd daarbij bijna volledig ondergeschikt gemaakt aan de dwingende voortgang van het productieproces en de resultaten konden nauwkeurig en tijdgebonden - zoals het begin van het werk, de lunchpauze, het toiletbezoek en het einde van het werk - worden gemeten door duidelijk werkende fabrieksklokken en waren visueel waarneembaar of hoorbaar door geluidssignalen. Vervolgens zouden de voorschriften van de klok worden versoepeld.

In de wereld van vandaag moet werken volgens de klok niet alleen als positief worden beschouwd, maar kan het ook kritisch ter discussie worden gesteld. De waardering van het bereikte en het begrip tijdloosheid worden gerelativeerd door de steeds toenemende tijdsdruk. Is einde werkdag vandaag echt einde werkdag?

3. Wisselwerking tussen mens en machine

Wat verandert de machine in het mens-machine-systeem en wat betekent de mens-machine-interactie voor de productiviteit?

In de fase van de industriecultuur vormen mensen en machines - die worden aangedreven door wind, stoom, motorkracht en elektriciteit en de menselijke kracht vele malen vergroten - samen nieuwe productie-eenheden. De elementaire eisen in de relatie tussen mens en machine zijn sinds het begin van de industriële revolutie voortdurend toegenomen, zoals: de behoefte aan specialistische kennis, het belang van ervaring en specialisatie, de permanente interactie met de machine, maar ook de risico's daarvan voor de mens. In de loop van de tijd ontwikkelde het werk aan de machine zich steeds meer tot werk met de machine, om de hoeveelheid werk zo efficiënt

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

mogelijk te realiseren in het belang van de produktie. Pas in de late industriële fase werd met de verhoging van de veiligheid van de produktie rekening gehouden in wet- en regelgeving en geïnstitutionaliseerd in veiligheidsinstituten.

Kunstmatige intelligentie en wereldwijde netwerkvorming in de vierde fase van de industriecultuur stellen nieuwe eisen aan deze bijzondere relatie tussen mens en machine. Vooral de menselijke geest beleeft een onvoorstelbare uitbreiding van de verbinding tussen mens en digitale machine.

Machines brengen verlichting voor mensen in zware lichamelijke werkomstandigheden. Maar zijn er ook grenzen aan het werk van machines, zoals in het vaak geciteerde voorbeeld van de zorg voor mensen? Communicatie tussen machines en mensen is het toekomstscenario in het onderling gekoppelde systeem machine-mens en moet ter discussie worden gesteld. De filosofische vraag rijst of de machine de mens bevrijdt of tot slaaf maakt? Hoe zal het er in de toekomst uitzien? Zal het leven vervuld worden door de afschaffing van loonarbeid? Hoe gaan we in de toekomst met onze vrije tijd om? Zal de machine de mens vervangen? Hoe bereiden wij de mensen voor op de veranderingen in de toekomst? Hebben we een ethiek nodig voor deze toekomstige ontwikkeling?

4. Industrieel werk vandaag

Welke invloed hebben de digitalisering en de ontwikkeling van communicatiesystemen op het werk in de industrie?

Het industriële werk is veranderd in het proces van de industriecultuurfase. Het steeds meer autonoom functioneren van de produktiemiddelen kenmerkt het huidige industriële werk en is een rechtstreeks gevolg van de verworvenheden van de tweede industriële revolutie in samenhang met de ontwikkeling van analoge en digitale communicatiesystemen (de derde industriële revolutie).

Nieuwe fenomenen zoals kunstmatige intelligentie, robotisering, nanotechnologie en quantumcomputing worden beschreven als componenten van een vierde industriële revolutie. De verbinding met het internet is normatief en onlosmakelijk verbonden.

Dit betekent dat een belangrijk deel van het industriële werk buiten de industriële produktievestigingen wordt verricht. Als gevolg van "technologiebeheer" elders wordt een (eind)produkt gerealiseerd in de fabriek waar "handenarbeid" steeds meer de "bedrijfsvoering" van het productieproces is geworden en waarmee een directe tijdsreferentie van de bediener met

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

de effectiviteit van de machine wordt gerelativeerd. Dit heeft vaak geleid tot grootschalige technische productieruimten waar slechts een paar mensen aanwezig zijn.

Tot in de jaren tachtig was het in het plaatselijke straatbeeld nog gebruikelijk om ploegenarbeiders in werkpak op weg naar de fabriek te zien. Tegenwoordig is deze identiteitsbepalende alledaagse handeling nauwelijks nog te vinden. De "operators van de productie" verschijnen in burgerkleding, ter plaatse aangevuld met maatregelen voor veiligheid en hygiëne.

Vandaag de dag zijn de arbeidsplaatsen niet noodzakelijkerwijs identiek aan de machineproductieplaatsen, zoals aan het begin van de industriecultuurfase onontbeerlijk was. Intussen zijn ook de interfaces naar het internet mobiel geworden. De vraag of de machine de mens zal vervangen, doet ook de vraag rijzen hoe het inkomen in de toekomst veilig zal worden gesteld. Bovendien wordt van verschillende kanten geëist dat werk in principe niet meer wordt betaald.

5. Wat betekent geluk?

Hoe hebben de sociale en economische omwentelingen van onze moderne maatschappij (sociale zekerheid, geneeskunde, hygiëne, welvaart) ons idee van geluk veranderd?

In het Europa van vandaag wordt het sociale leven van de mensen bepaald door relatieve welvaart en goede medische en sociale zorg. In het huidige Europa hebben we vrijwel geen ervaring met gewapende conflicten. Mensen leven als zelfbepaalde individuen in een democratisch gebaseerde samenleving met een hoge mate van vrijheid. Wereldwijde communicatie en onbegrensde reismogelijkheden zijn even vanzelfsprekend als de toegankelijkheid van elke vorm van cultuur, zowel "live" als in geconserveerde vorm (digitaal). De ruimte is veroverd. Stap voor stap werd onze hele wereld in kaart gebracht en toegankelijk gemaakt. Met de digitalisering hebben de mensen op onze aarde een relatief maximum aan onderlinge verbondenheid bereikt. Tegelijkertijd maakte de opbrengst van de industriecultuur een nieuwe breedte van veelomvattende cultuur in musea, theaters en universiteiten mogelijk, die beantwoordde aan de nieuwe uitdagingen van het leven.

De perceptie van geluk is subjectief en varieert wereldwijd. Geluk is afhankelijk van meerdere variabelen die individueel en subjectief kunnen worden geïnterpreteerd. Geestelijke en lichamelijke conditie kunnen een beslissende factor zijn bij het ervaren van geluk. Subjectief waargenomen welzijn, levenskwaliteit en tevredenheid zijn criteria van het geluksonderzoek.

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Terwijl de eerste fase van de industriecultuur werd bepaald door een massale uitbuiting van de natuur, juist wat haar minerale rijkdommen betreft, en de daaruit voortvloeiende vernietiging van de natuur, is de natuur ten laatste sinds de derde fase van de industriecultuur geïntegreerd in het sociale systeem. Consumptie en afhankelijkheid van de markt werden op dit moment ook geherdefinieerd als afhankelijkheid van de natuur.

Voorbeelden van innovaties die vandaag de dag vanzelfsprekend lijken en die onze tevredenheid bevorderen: toiletpapier (1857), de telefoon (1876), de gloeilamp (1879), de moderne fiets (1885), het elektrische strijkijzer (1895), de ritssluiting (octrooi 1896), de pijnstiller aspirine (1899), het theezakje (1903), de koffiefilter (1908), de elektrische stofzuiger (1910), de bustehouder (octrooi 1912), plakband (1926), de balpen (octrooi 1938), het elektrisch scheerapparaat met draaiende scheerbladen (1939), de wasmachine (1951), de "baanbrekende" elektrische koelkast (1960), enz.

De term "multi-option society" impliceert dat er meerdere mogelijkheden zijn voor de verwezenlijking van privé-geluk. We weten inmiddels dat onbeperkte rijkdom niet gelijk staat aan onbeperkt geluk of levensvoldoening. De geluksmeter plaatst factoren als gezondheid, rijkdom en opleiding bovenaan de geluksschaal. Het is interessant vast te stellen dat ondanks een gemiddelde vermenigvuldiging van het inkomen in de afgelopen 50 jaar in de westerse samenlevingen, de mensen nauwelijks gelukkiger zijn geworden. De preoccupatie met het begrip geluk en levensvoldoening is een wezenlijke uiting van de industriecultuur. Het concept van geluk zoals wij dat begrijpen is een kind van de industriecultuur. Met de industriecultuur en de toegankelijkheid van consumptiegoederen voor brede lagen van de bevolking, wordt geluk gereduceert tot consumptie.

Geluk is gelijk aan werk, was een vergelijking in de industriële samenleving. Hier ging de man werken, zorgde voor het gezin, vrouwen waren verantwoordelijk voor het onderwijs. Maar zelfs vandaag de dag is werk verbonden met geluk. Vrouwen gaan werken en kunnen voor zichzelf en het gezin zorgen. Het niet hebben van een baan wordt daarentegen slecht gewaardeerd. Vandaag de dag wil iedereen werken, zelfs gepensioneerden willen na hun pensioen blijven werken.

Waarom is dat? Heeft het iets te maken met ons gevoel van geluk? Daartegenover staat het idee van een onvoorwaardelijk basisinkomen. Zal dit het vooruitzicht voor de toekomst zijn? Wat is de maatstaf voor geluk in de snelle wereld van vandaag? In hoeverre moeten wij ons ook met ons werk identificeren om gelukkig te zijn? Is geluk ook een kwestie van succes? Ervaar ik geluk door vrijwilligerswerk?

Het belang van het Europees industrieel erfgoed

Dankzij de European Route of Industrial Heritage (ERIH) is het omvangrijke industriële erfgoed sinds 1999 bekend en herkenbaar geworden in een netwerk voor industriecultuur in Europa. Vandaag verenigt het ERIH-platform meer dan 2100 projecten voor industrieel erfgoed in alle Europese landen.

Alleen al in de oprichtingslanden van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (B, D, F, I, L, NL, 1952) zijn in totaal bijna 700 bezoekbare erfgoedsites op de ERIH-website opgenomen en toegelicht; dit zijn tegelijkertijd bijna 700 kleine tot grote organisaties met hun vele toegewijde medewerkers en vrijwilligers. Dit is inderdaad een uiterst waardevol Europees bezit en van groot belang voor de geschiedenis van Europa - als het eerste industriële continent. Dit Europese bezit maakt het mogelijk om, ieder volgens zijn persoonlijke belangstelling, de plaatsen van historische innovatie, mechanisatie, arbeid, productie, in monumentale gebouwen en infrastructuur, de schatten van het Europees cultureel erfgoed, te beleven.

Kennis

EuregioNetwerk Industriecultuur

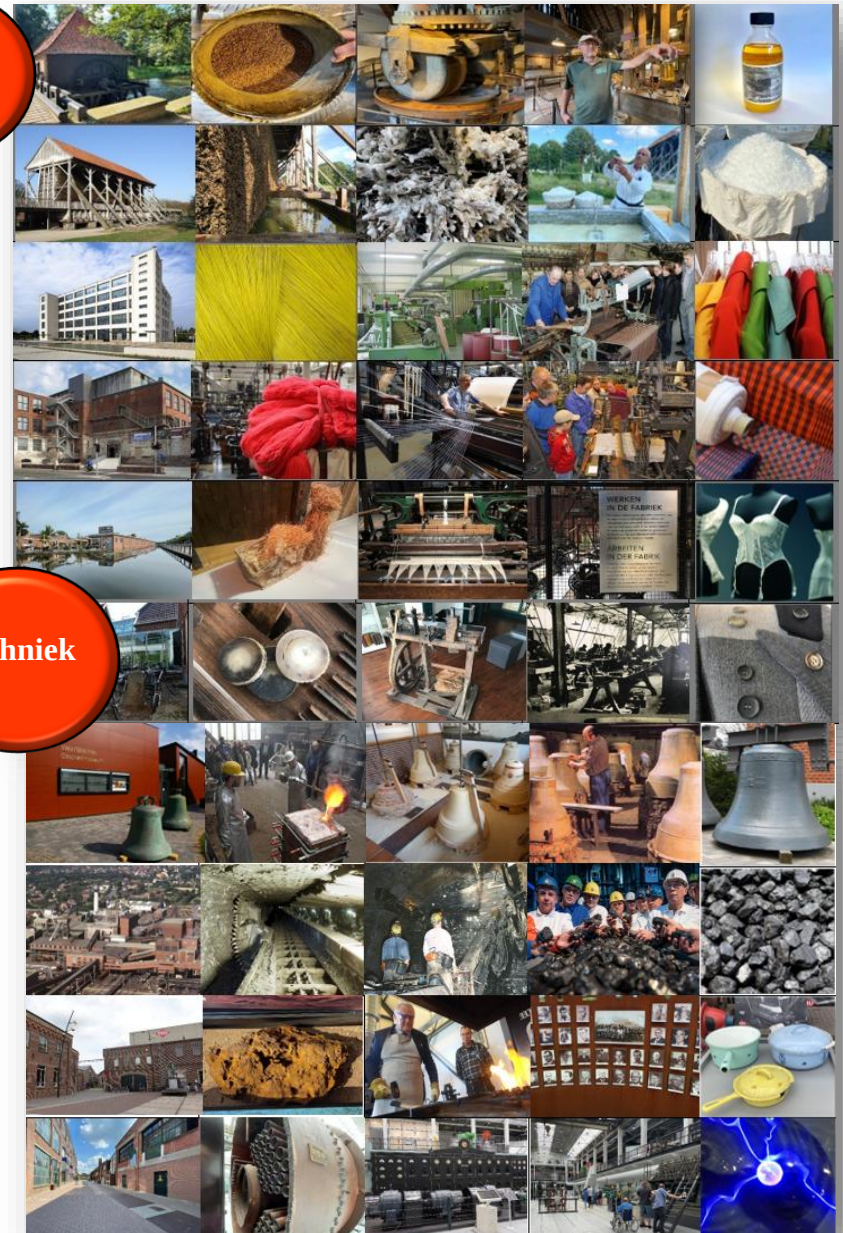
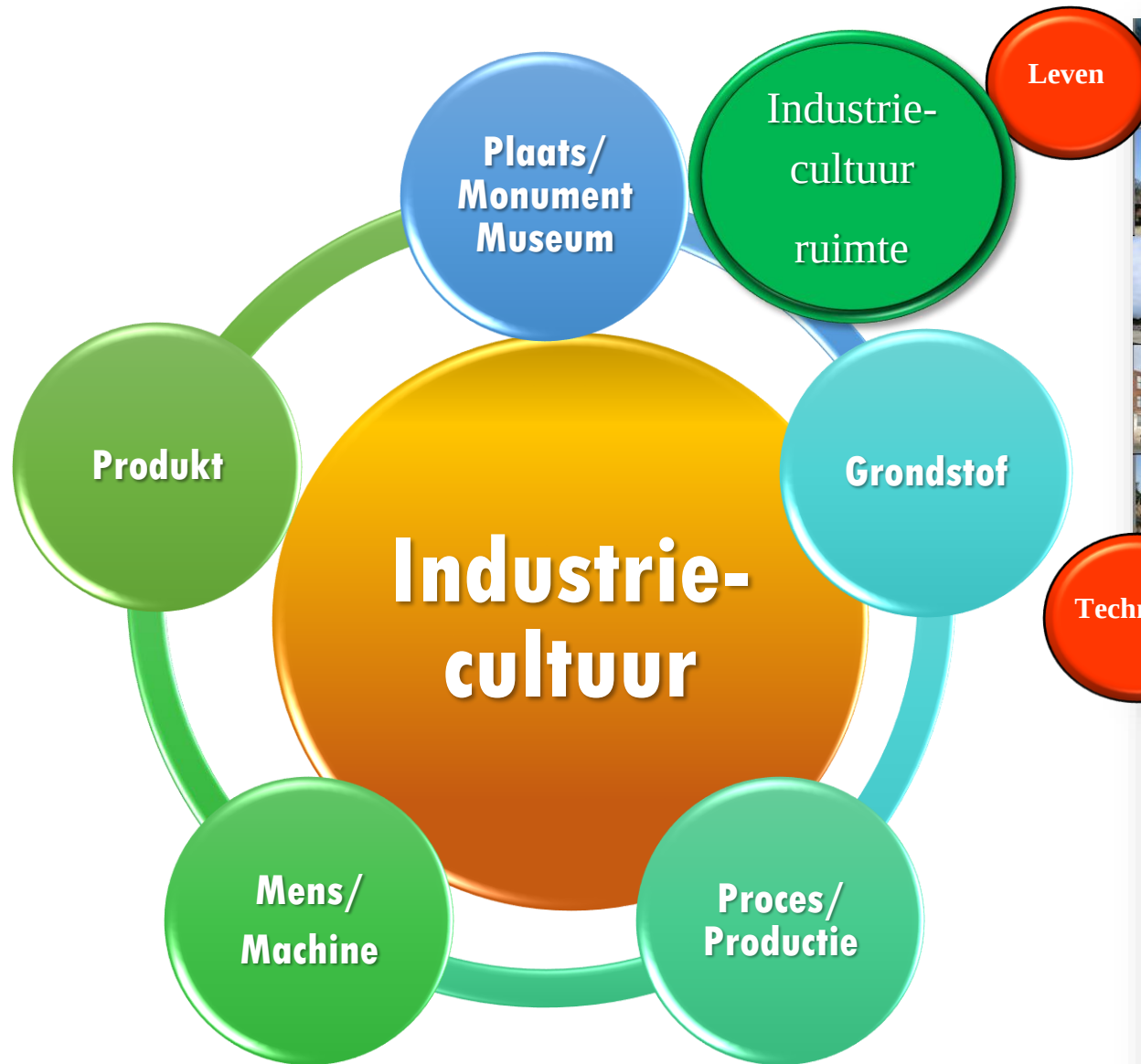
Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Doel

Wat?

- Het EuregioNetwerk Industriecultuur onderscheidt zich door een bijzonder en divers industriecultuurlandschap.
- Dit euregionale industriecultuurlandschap combineert op unieke wijze natuur en industriecultuur, evenals de mensen die er wonen.
- Dit industriecultuurlandschap vertegenwoordigt zijn eigen specifieke culturele en beschavingsruimte, het is een unieke, gevarieerde kunst- en rariteitenkabinetruimte van ons heden en onze toekomst.
- Dit Europese industriecultuurlandschap overstijgt de landsgrenzen van Duitsland en Nederland.
- De industriecultuur van de Euregio heeft haar wortels in het begin van de menselijke beschaving en vertegenwoordigt de hoogste innovatie die tot ver in de toekomst reikt.
- Met haar transformerende kracht is zij tegelijkertijd een laboratorium van ideeën voor het beheersen van alle taken van het heden en de toekomst.
- In dit opzicht is het EuregioNetwerk Industriecultuur uniek in Europa door zijn dichtheid en consistentie, zelfs als Interreg-project!

Dank

Voor de inspirerende gesprekken, discussies en bezoeken aan de geselecteerde plaatsen, dank ik uit de grond van mijn hart Drs. Hildebrand P.G. de Boer MA, Stichting Industriecultuur Nederland.

Hildebrand opende mijn ogen voor de geheimen van het EuregioNetwerk Industriecultuur.

MMG

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Illustraties:

De afbeeldingen zijn afkomstig van de hierboven vermelde websites en zijn aangevuld met afbeeldingen door Hildebrand de Boer en Meinrad Maria Grewenig

Literatuur/bronnen:

De teksten en informatie over de site zijn gebaseerd op de vermelde websites en de ter plaatse beschikbare informatie.

www.ERIH.net

www.Industriewerk.EU

Meinrad Maria Grewenig, Ankerpunkte des europäischen Industrialisierungsprozesses: die Europäische Route der Industriekultur (ERIH), in: Deutsche UNESCO Kommission (Hg.) Bonn 2021, Seite 84 – 89 und passim.

Hildebrand de Boer, Hermann-Josef Stenkamp, Erwin Akkerman, INDUSTRIEWERK Go! Explore. EUREGIONETZWERK INDUSTRIEKULTUR Bericht zum Jahresende 2021

Hildebrand P.G. de Boer, EUREGIONETZWERK INDUSTRIECULTUUR 1.4
BILDUNGSPROGRAMM EUREGIONETZWERK INDUSTRIEKULTUR, 2021

Barrie Trinder, Europas industrielles Erbe – eine internationale Erfolgsstory, ERIH Broschüre, 2. Auflage, 2021, www.ERIH.net,

Hildebrand P.G. de Boer, EUREGIONETZWERK INDUSTRIEKULTUR Industrielles Erbe & Innovation im Westmünsterland und Ost-Niederlande, 2019

EuregioNetwerk Industriebaukultur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Hildebrand P.G. de Boer, Rik de Fluiter, EUREGIONETWERK INDUSTRIEKULTUR
INDUSTRIEWERK: Cross Marketing Strategie & Toolkit, 2019

Meinrad Maria Grewenig, Arno Harth, Michael Schley (Hg.), Weltkulturerbe Völklinger Hütte
Europäisches Zentrum für Kunst und Industriebaukultur: 1999–2019 - einer der spannendsten Orte der
Welt, Esslingen 2019

Meinrad Maria Grewenig (Hg.), Urban Art! Biennale 2019 Unlimited New
York/Paris/Berlin/Völklingen, Esslingen 2019

Meinrad Maria Grewenig (Hg.) Weltkulturerbe Völklinger Hütte, Die Völklinger Hütten-Erklärung,
anlässlich des Besuches des niederländischen Königspaars am 12. Oktober 2018 im Weltkulturerbe
Völklinger Hütte im Rahmen eines Internationalen Experten-Meeting zum Thema
„Europa erster Industriebaukulturkontinent“ und „Die Themen | Fragen – Antworten“ unter Beteiligung
von: Prof. Dr. Meinrad Maria Grewenig, Drs. Hildebrand de Boer, Dr. Uwe Koch, Jean-Louis
Delaet, Daniel Lieser, Leonard F. Kooy, Dr. Jan Kobel, Judith Rüber, Delia Bösch, Sophie Rennert,
Prof. Dr. Gabriele Clemens, Jörn Wüstenberg, André Teeuw, Deborah Clausius, Niklas Folz,
Wiebke Kopmeier, Simon Kyprianou, Tina Leistenschneider, Sonja Schmalenberger, Anna
Hauptenthal, David Hoffmann, Carolin Schmidt, Frank Krämer, Hendrik Kersten, Dr. Armin
Leidinger, Jeanette Dittmar, Daniel Bauer, Judith Jung, veranstaltet vom Weltkulturerbe Völklinger
Hütte – Europäisches Zentrum für Kunst und Industriebaukultur in Zusammenarbeit mit dem
Europäischen Kulturerbejahr 2018 Sharing Heritage, Stichting Industriebaukultur Nederland und mit
ERIH – European Route of Industrial Heritage, und mit Unterstützung der Botschaft des Königreichs
der Niederlande, Völklingen, 2018

Hildebrand P.G. de Boer, EUREGIONETWERK INDUSTRIEKULTUR INDUSTRIEWERK
Bericht EuregioForum Industriebaukultur, Haaksbergen (NL), 2018

EuregioNetwerk Industriebuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Ministerium für Heimat, Kommunales, Bau und Gleichstellung des Landes Nordrhein-Westfalen, Düsseldorf (Hg.), Heimat. Zukunft. Nordrhein-Westfalen. ...denk mal: Industriekultur, Mit Kindern und Jugendlichen Denkmäler erkunden, begreifen und Bewahren, 2018

Meinrad Maria Grewenig (Hg.), Die Zwangsarbeiter - Erinnerungsort in der Völklinger Hütte Von Christian Boltanski, Esslingen 2018

Meinrad Maria Grewenig (Hg.), 4. Urban Art! Biennale 2017 New York - Paris - Berlin – Völklingen, Frankfurt am Main 2017

Meinrad Maria Grewenig, Die „Generation Pop“ und die Industriekultur, oder die Kultur 4.0, in: Home of Pop, Startnummer 00, 2015, Seite 24 – 31.

Meinrad Maria Grewenig, Industriekultur – Kulturplattform des 21. Jahrhunderts, in: Diehl/ Imhoff/Möller (Hg.), Wissensgesellschaft Pfalz – 90 Jahre Pfälzische Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften, Ubstadt-Weiher 2015, S.107-117.

Meinrad Maria Grewenig (Hg.), UrbanArt Biennale 2015, Heidelberg 2015.

Meinrad Maria Grewenig (Hg.), Generation Pop!...hear me, feel me, love me!, Heidelberg 2013.

Meinrad Maria Grewenig (Hg.), UrbanArt Biennale 2013, Heidelberg 2013.

Meinrad Maria Grewenig (Hg.), UrbanArt – Graffiti 21, Heidelberg 2011.

Meinrad Maria Grewenig, Die Europäische Route der Industriekultur und die Museen der Industriekultur, in: Museum Aktuell 169, 2010, S. 14-17.

EuregioNetwerk Industriebouwen

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

Meinrad Maria Grewenig, Das Museum nach dem Museum: Weltkulturerbe Völklinger Hütte, ein europäisches Zentrum für Kunst und Industriekultur, in: Museum Aktuell 169, 2010, S. 38-41.

Hartmut John, Anna Dauschek (Hg.), Museen neu denken, Bielefeld 2008

Hartmut John, Ira Mazzoni (Hg.) Industrie- und Technikmuseen im Wandel, Bielefeld 2005

Hans-Walter Herrmann, Rainer Hudemann, Eva Kell (Hg.), Forschungsaufgabe Industriekultur, Saarbrücken 2004

Meinrad Maria Grewenig, Otto Letze (Hg.), GameArt, Ostfildern 2003.

Der Entwickler des Bildungsprogramms

Foto: Benny Dutka

Prof. Dr. Meinrad Maria Grewenig

Geboren in Saarbrücken in 1954, gehuwd, drie kinderen.

Voorzitter van ERIH – European Route of Industrial Heritage sinds 2008, voorzitter van de Raad van Advies van de Stichting Sayner Hütte sinds 2014, voorzitter van de Saarlandse Museumvereniging SMV sinds 2015 Erevoorzitter sinds 2022, tweede voorzitter van de PopRat Saarland sinds 2016, zelfstandige lectoraten cultuurmanagement, industriecultuur en kunstgeschiedenis aan verschillende Europese universiteiten en hogescholen sinds 1984 (momenteel: Saarland Universiteit en htw saar- Saarland Hogeschool voor Techniek en Economie - Masteropleiding).

Beroep

Sinds juli 2019 freelance conceptontwikkelaar voor cultuur en tentoonstellingen en academisch auteur.

2019 - 1999 Algemeen directeur en hoofd van de directie van het wereldcultuurerfgoed

Völklinger Hütte - Europees centrum voor kunst en industriecultuur GmbH, tegelijkertijd ook.

EuregioNetwerk Industriecultuur

Onderwijsprogramma | Kerndoelgroep: 12 – 30 jaar

2013 - 2011 Directeur van de Stichting Cultureel Erfgoed Saarland en waarnemend directeur van het Saarlandmuseum Saarbrücken,

1999 - 1992 Directeur van het Historisch Museum van de Pfalz Speyer en uitvoerend directeur van de Stichting Historisch Museum van de Pfalz (lid van het stichtingsbestuur),

1992 - 1984 Saarlandmuseum Saarbrücken, Stiftung Saarländischer Kulturbesitz, Saarbrücken, sinds 1984 wetenschappelijk assistent van de directeur, 1989/88 waarnemend directeur belast met de taken van de directeur van het Saarlandmuseum, sinds 1989 adjunct-directeur van het Saarlandmuseum.

Talrijke prijzen en onderscheidingen sinds 1972, meest recentelijk in 2016 "Chevalier dans l'Ordre national du Mérite de la République de France", toegekend door de president van de Franse Republiek voor buitengewone levenswerk en grensoverschrijdend cultureel werk.

Projecten, tentoonstellingen en publicaties

Sinds 1984 hebben Meinrad Maria Grewenig en zijn teams mijlpalen gezet in de ontwikkeling van het museum en de industriecultuur. Meer dan 200 grote tentoonstellingen van de Egyptische oudheid tot de kunst van de 21ste eeuw die hij heeft bedacht, samengesteld en geregisseerd. Met zijn team heeft hij een belangrijke bijdrage geleverd aan de totstandbrenging en vormgeving van de "industriecultuur" in Europa. Hij heeft de industriecultuur als monumentenproject als portaal naar de grote wereldculturen, UrbanArt - de kunst van de 21ste eeuw, PopArt en het concept van het wetenschapscentrum "Ferroddrom®" transcultureel met elkaar verbonden, evenals de actieve dialoog met de natuur. Meer dan 4,4 miljoen mensen hebben in deze periode de Völklinger Hütte en haar tentoonstellingsprojecten bezocht.

De publicatielijst van Meinrad Maria Grewenig omvat meer dan 350 publicaties, waarvan 110 geschreven of geredigeerd, alsook talrijke CD- en multimedialprojecten. Onder het trefwoord "Meinrad Grewenig" zijn opgenomen: De Deutsche Nationalbibliothek, www.d-nb.de, 140 titels/publicaties, de Verbundsuchmaschine van de catalogus van het Österreichische Bibliothekenverbund, www.obvsg.at, 103 titels/publicaties. De tentoonstellingen, museale en industriecultuurprojecten hebben de museummaker, cultuurmanager en cultuurconceptontwikkelaar Meinrad Maria Grewenig tot ver buiten de grenzen van de Bondsrepubliek Duitsland en Frankrijk bekend gemaakt.